

Budget Ockelbo 2020

Planering 2021 - 2022

Sverigedemokraterna
Moderaterna
Kristdemokraterna

Innehåll

1. Politisk huvudskrivelse	1
2. Ekonomiska överblickar för hela landet Sverige	3
2.1 Demografiska utmaningar i närtid	3
2.1.1 Tabell: Nyckeltal- Ockelbo och hela Sverige (SCB)	4
2.2 Omvärldsspaning- vad händer i närområdet och globalt?	4
2.2.1 Tabell: Konjunkturinstitutets prognos för Sverige, sysselsättning och arbetslöshet	5
2.2.2 Tabell: Arbetslöshet- inrikes och utrikes födda	5
2.2.3 Tabell: Svensk BNP utveckling	6
2.3 Ansvar för god ekonomisk utveckling	8
2.4 Resultatutjämningsreserv	9
3. Ekonomiska förutsättningar för Ockelbo	10
3.1 Kommunens ekonomiska nyckeltal	10
3.1.1 Tabell: Skattesatser per hundralapp (kr) Riket, Länet och Ockelbo, SCB	10
3.1.2 Tabell: Skatter och bidrag år 2020-2023	11
3.1.3 Tabell: Summa intäkter, inklusive fastighetsavgift, år 2020-2023	12
3.1.4 Tabell: Välfärdsmiljarder utifrån flykting-variabler (kr), år 2020-2021 (SKL)	12
3.2 Kommunens befolkningsprognos demografi	13
3.2.1 Tabell: Befolkningsprognos Ockelbo 2020-2023, SCB	14
3.3 Riskanalys kommunens intäkter	14
3.3.1 Tabell: Befolkningsprognos Ockelbo 2020-2023, SD, M och KD	15
3.4 Kommunens demografi	15
3.2.3 Tabell: Befolkningsstruktur, andel för ålder, Sverige och Ockelbo 2018 (SCB)	16
3.5 Näringslivet i Ockelbo	17
3.4.1 Tabell: Företagsklimatet i Ockelbo, SKL	17
3.4.2 Tabell: Företagsklimatet i Ockelbo, Svenskt näringsliv	18
4. Politiska prioriteringar	19
4.1 Våra prioriteringar	19
4.1 Finansiering	19
4.2 Beslutsförslag budget 2020	22
4.3 Strategiska utvecklingsområden i Ockelbo 2020-2022	23
4.4 Vad vill vi med Ockelbo nu och framåt?	24

5. Kommunfullmäktige	27
6. Kommunstyrelsen	28
6.1 Kommunstyrelsen i korthet	28
6.2 DEMOKRATIN	28
6.2.1 Tillgängliggör politiken	28
6.2.2 Fler ska engagera sig	29
6.3 TRYGGHETEN	29
6.3.1 Ett tryggt Ockelbo	29
6.3.2 Upplevd och faktisk trygghet i olika former	30
6.4 PERSONAL	30
6.4.1 En attraktiv arbetsgivare	30
6.4.2 Minskad ohälsa bland kommunens anställda	30
6.4.3 Förbättrad samverkan	31
6.5 NÄRINGSLIVET	32
6.5.1 Näringslivsutveckling	32
6.5.2 Arbetsmarknad och arbetslivsfrågor	32
6.5.3 Ockelbo som fiskedestination	33
6.6 BOSTÄDER OCH KOMMUNIKATIONER	33
6.6.1 Övergripande om Ockelbos bostadsmarknad	33
6.6.2 Mångfald av bostäder	33
6.6.3 Goda kommunikationer	34
6.7 Kommunal beredskap och säkerhetsfrågor	34
6.8 <i>Våra förslag</i>	36
7. Utbildnings- och kulturnämnden	37
7.1 Utbildnings- och kulturnämnden i korthet	37
7.2 Övergripande skolfrågor	37
7.2.1 Insyn i verksamheten	37
7.2.2 Begär utdrag ur belastningsregistret	38
7.2.3 Modersmål i förskola och grundskola	39
7.2.4 Utredda ett slopande av karensavdraget i för- och grundskola	40
7.3 FÖRSKOLA OCH BARNOMSORG	41
7.3.1 Förord	41
7.3.2 Minskade barngrupper i förskolan	42
7.3.3 Utmaningar med att rekrytera och behålla legitimerade förskollärare	43
7.3.4 Behåll de lagstadgade timmarna	46
7.3.5 Lokalförsörjning	47
7.3.6 Förskola på obekväm arbetstid ("Nattis")	48

7.3.7 Valfrihet inom barnomsorgen	49
7.3.8 Genuspedagogik	51
7.3.9 Arbetskläder	51
7.4 GRUNDSKOLA	52
7.4.1 Förord: En skola värd namnet	52
7.4.2 Måluppfyllelsen i grundskolan måste höjas	54
7.4.3 Förhindra mobbning, rasism, sexuella trakasserier och skadegörelse	55
7.4.4 Motverka hedersförtryck och hedersrelaterat våld i skolan	57
7.4.5 Psykisk ohälsa bland unga och skolans roll	58
7.4.6 Proaktiva åtgärder vid läs och skrivsvårigheter (dyslexi mm)	59
7.4.7 Elever med inlärningshämmande diagnoser behöver ett ökat stöd	60
7.4.8 Fristående skolor- ett positivt komplement	61
7.4.9 Introduktionsklasser	62
7.4.10 En drogfri skola	64
7.4.11 Viktigt med motionsvanor	65
7.4.12 En bra kost inom skolans verksamheter	66
7.4.13 Förebygg hög personalomsättning och dåligt mående	67
7.4.14 Surfplattor och mobiltelefoner i klassrummet	68
7.4.15 En skola för ett hållbart samhälle	69
7.5 GYMNASIESKOLAN	69
7.6 KULTUR OCH FRITIDSVERKSAMHET	70
7.6.1 Kultur och fritidsverksamheten i korthet	70
7.6.2 Föreningar ska begära ett uppvisande av begränsat utdrag ur belastningsregistret	70
7.7 <i>Våra förslag</i>	73
8. Socialnämnden	74
8.1 Socialnämnden i korthet	74
8.1.1 Värdegrunden och omsorgsgarantin	74
8.2 ÄLDREOMSORGEN	75
8.2.1 Äldreomsorgen i korthet	75
8.2.2 Personalen	75
8.2.3 Löneökning för undersköterskor och heltid som norm	76
8.2.4 Valfrihetssystem enligt LOV	76
8.2.5 OB tillägg	77
8.2.6 Fria arbetsskor	77
8.2.7 Utreda slopande av karensdag	77
8.2.8 Hemtjänst	78
8.2.9 Boenden	78
8.2.10 Kosten	79
8.2.11 Volontärer	80

8.2.12 Förebygga brott mot äldre	80
8.2.13 Införande av äldreкурatorer	80
8.3 INDIVID OCH FAMILJEOMSORGEN	81
8.3.1 Individ och familjeomsorgen i korthet	81
8.3.2 Familjerådgivning	81
8.3.3 Samverkan mellan socialnämnd och utbildningsnämnd	82
8.3.4 Tidiga insatser mot missbruk	83
8.3.5 Hedersvåld och tvångs gifte	84
8.4 FÖRSÖRJNINGSSTÖD	85
8.4.1 Försörjningsstödet i kommunen	85
8.4.2 Nya arbetssätt och ökad digitalisering	86
8.4.3 Ekonomiskt bistånd till nyanlända är väldigt kostsamt	87
8.5 <i>Våra förslag</i>	89
9. Västra Gästrikland samhällsbyggnadsnämnd	90
9.1 Samhällsbyggnadsnämnden i korthet	90
9.2 Bostadsbyggande och minskad byråkrati	90
9.3 Vattentillgång och förbrukning	91
9.4 Öka tillgängligheten för de med funktionsvariation	91
9.5 Genomför en översyn av trafiksäkerheten	92
9.6 <i>Våra förslag</i>	93
10. Valnämnd	94
11. Kommunala bolag	96
11.1 Ockelbogårdar AB	96
11.2 Bionär närvärme AB	96
11.3 Gästrike vatten	97
11.4 Inköp Gävleborg	97
11.5 Wij Trädgårdar	98
12. Kommunalförbund	99
12.1 Gästrike återvinnare	99
12.2 Gästrike räddningstjänst	99
13. Ekonomiska sammanställningar	100
13.1 Driftbudget nämnder och styrelse	100
13.1.1 Driftbudgetramar skillnad mot styrelse	101
13.2 Resultatbudget i korthet	101
13.2.1 Tabell: Resultatbudget 2020 och plan 2021-2022	102

1. POLITISK HUVUDSKRIVELSE

Att hela Ockelbo ska leva kan låta som en sliten klyscha i en tid där många lovar så mycket som möjligt för att vinna val. Men för Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna betyder det att hela kommunen ska ha så likvärdiga förutsättningar som möjligt. Alla skall erbjudas en hög kvalitet i den kommunala servicen. Detta skall alla medborgare kunna förvänta sig, oavsett var man bor eller arbetar inom Ockelbo. En kommun med jämlikt ansvarstagande för medborgarna ger en god grund för att dessa skall utveckla kommunen tillsammans i en positiv riktning. Alla människor, företagare, kommunanställda och besökare skall känna att de tillsammans håller ihop för att göra Ockelbo till Sveriges bästa kommun att leva i.

Utbildningen i kommunen skall präglas av lugn och ro i klassrummen, en ökad måluppfyllelse i grundskolan och kompetent personal. Personalens förutsättningar skall förbättras för att öka hälsotalen och minska personalomsättningen. Den ökade psykiska ohälsan bland unga skall mötas med nödvändiga åtgärder. Vården och omsorgen inom Ockelbo kommun skall kännetecknas av trygghet, värdighet och delaktighet. Detta oavsett vilka som är utövare av tjänsten. På detta sätt ökar också förutsättningarna för att minska ohälsotalen bland kommunens anställda. En annan aspekt av det hela är att många äldre har slitit under stora delar av sitt liv och bidragit med skatt till staten. Det är oacceptabelt att de prioriteras ner på grund av att stora resurser har lagts på andra områden. De äldre skall känna sig trygga med att få den hjälp de har rätt till.

Vi vill vidare verka för ett starkt näringsliv och arbetsmarknad i Ockelbo. Människor ska ha ett arbete där de trivs och har möjlighet att utvecklas inom. Alla är viktiga och bidrar efter förmåga till kommunens fortsatta utveckling. En attraktiv miljö att starta och driva företag är en viktig del i detta. Ockelbo är idag en mycket stark

småföretagarkommun och kan på vissa områden uppvisa ett gott företagsklimat. Detta skall vi värna, men samtidigt behöver vi arbeta hårt för att förbättra de områden där det finns utvecklingspotential på näringslivssidan. En annan central fråga är att arbetslösheten i kommunen behöver sänkas. Egen försörjning och en stabil inkomst är grundläggande i de flesta vuxna människors liv. Utanförskapet måste brytas och integrationen bland utlandsfödda främjas så att de snabbare skall komma in på arbetsmarknaden.

Ockelbo skall vara en attraktiv plats att besöka och en trygg plats att bo och leva i. Den ökade känslan av otrygghet och splittring som breder ut sig i samhället måste motverkas med kraft. Ingen skall behöva känna sig orolig för att röra sig fritt efter mörkets inbrott. Trygghetsskapande åtgärder skall sättas in där det behövs.

Kommunen Ockelbo skall präglas av höga ambitioner inom arbetet med ekonomisk och social hållbarhet. Nu behöver kommunen ha ett politiskt styre som kan säkerställa en god ekonomisk hushållning och samtidigt skapa en grogrund för tillväxt. Tillsammans ska Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna göra Ockelbo till en fantastisk kommun som tar tillvara dess fulla potential.

Liz Zachariasson, Sverigedemokraterna (SD)

Linus Gunnarsson, Moderaterna (M)

Dan Brodin, Kristdemokraterna (KD)

2. BREDA EKONOMISKA ÖVERBLICKAR

2.1 Demografiska utmaningar i närtid

På grund av den ekonomiska situationen kommer vi att presentera en budget som tar ansvar för en resurseffektiv hushållning av skattemedel och säkerställer att vi håller ordning och reda i ekonomin. Finanserna måste anpassas i relation till att landet är på väg mot sämre tider. Samtidigt måste välfärdens kärnverksamheter fungera tillfredsställande. Särskilt eftersom vi strävar efter att minska ohälsotalen bland de anställda i kommunen. Ansvarstagande för varje investerad krona är därför något som ses centralt. De områden som prioriteras i budgeten är ett starkt näringsliv och en stark välfärd, för tillgänglighet och med individen centrum, samt minskade ohälsotal i hela Ockelbo. Vård, skola och omsorg skall fortsätta hålla en hög kvalitet oavsett vilket konjunkturläge vi befinner oss i.

De stora utmaningarna för Sverige generellt, och i detta fall Ockelbo specifikt, är en åldrande befolkning, fler unga i behov av barnomsorg samtidigt som arbetslösheten stiger i takt med invandring av lågkvalificerad arbetskraft till Sverige. Det sätter tryck på kommunerna att erbjuda den service som kommuninvånarna har rätt till, samtidigt som skattebasen inte ökar i samma takt.

Den svenska landsbygden har drabbats av urbaniseringsvågen som svept fram över Sverige sedan 200 år tillbaka. Då bodde 90 procent av befolkningen på landsbygden. Andelen av befolkningen som bor i tätort har gått från 81 procent 1970 till 85 procent 2010. Idag har dock den urbana befolkningsökningen mattats av.

Befolkningen i Ockelbo beräknas öka marginellt under kommande år. Prognosen hos SKL för Invånarantalet i kommunen visar en ökning på 135 personer fram till år 2023.

Det som däremot, vid sidan om folkökningen, är viktigt att titta på idag är hur strukturella faktorer hos invånarna kan påverka en kommun som Ockelbo. Kommunens invånare är äldre än genomsnittet i Sverige och arbetslösheten högre. Största gruppen under 2018, var de mellan 65-74 år, vilket vittnar om att framtidens äldrevård kommer att sättas på ytterligare prov. Det ställer krav på att kommunen arbetar aktivt med att fördela resurser ansvarsfullt och långsiktigt hållbart. Det är med dessa ansatser som vi tar oss an budgeten för kommande år. Det kommer att krävas ansvar, tydliga prioriteringar och proaktivt arbete för en stabil ekonomisk framtid för kommunen.

	Medel -ålder 2018	Utrikes födda (%) 2018	Arbetslöshet (%) 2018	Medelinkomst (kr) 2017	Minst 3 år eftergymnasial utbildning (%) 2018
Sverige	41,2	19	6,3	308 700	20,6
Ockelbo	45,9	14	6,8	263 600	9,8

Tabell: 2.1.1 - Nyckeltal- Ockelbo och hela Sverige (SCB)

2.2 Omvärldsspaning- vad händer i närområdet samt globalt?

Sverige har under många år befunnit sig i en högkonjunktur med högt resursutnyttjande och produktivitet, vilket lett till en gynnsam tillväxt för BNP. Parallellt med denna högkonjunktur har även sysselsättningsgraden ständigt ökat sedan 2010, men från januari 2019 kom den att vända nedåt. Under 2020 förväntas den inhemska efterfrågan falla tillbaka samtidigt som resursutnyttjandet i svensk ekonomi börjar försvagas. Detta kommer innebära en lägre utvecklingstakt för BNP, sysselsättningsgraden och skatteunderlaget jämfört med tidigare år.

År 2021 ser särskilt utmanande ut i samband med att konjunkturläget gradvis försvagas. Sverige riskerar ökade skatter och stigande räntor under tider där konjunktturen stagnerar - varför de reala disponibla inkomsterna troligtvis endast kommer att öka svagt under kommande år. Arbetslösheten väntas öka något på grund av att arbetskraften växer snabbare än sysselsättningen. Detta trots att företag bedöms ha svårt att hitta rätt kompetens bland de arbetssökande. Primärt beror detta i sin tur på ett kompetensglapp mellan en stor grupp arbetssökande och de faktiska jobb som marknaden efterfrågar.

Arbetslösheten bland utrikes födda är betydligt högre än bland inrikes födda. Vilket kan förklaras med att utbildningsnivån, generellt sett, är lägre i den förstnämnda gruppen. Det tar även lång tid för utlandsfödda att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Till stor del kan därför prognosen på ökad arbetslöshet i dess nuvarande struktur, kopplas till invandringen till Sverige.

Konjunkturinstitutets prognos Sverige (%)	2019	2020	2021
Sysselsättningsökning	1,1	-0,1	0,6
Arbetslöshet	6,7	7,1	7,2

Tabell: 2.2.1 - Sysselsättningsökning och arbetslöshet, konjunkturinstitutets prognos för Sverige oktober 2019

Arbetslöshet, inrikes och utrikes födda	Andel av arbetskraften 15-74 år, år 2018 (%)
Inrikes födda	3,8
Utrikes födda	15,4

Tabell: 2.2.2 - Arbetslöshet, inrikes och utrikes födda, 2018, SCB

Riksbanken och SKL spår trots en relativt hög arbetslöshet en låg löneökningstakt under perioden 2020-2021. På basis av detta förväntas också, att de arbetade timmarna inte längre kommer att öka från 2019 utan snarare minska. Det ger ett lägre skatteunderlag för kommunsektorn vilket är särskilt problematiskt eftersom behovet av vård, skola och omsorg samtidigt växer hos befolkningen.

2021 väntas BNP växa med måttliga 1,7 procent jämfört med runt 3 procent åren 2016 till 2018. Sedan slutet av 2017 när skatteprognoser utfördes, har det skett en kontinuerlig nedskrivning av ökningstakten av skatteunderlaget för perioden 2019–2021. Den årliga ökningstakten för åren 2019–2021 kommer i den senaste bedömningen oktober 2019 att hamna lägre, vilket kommer att påverka skatteunderlaget negativt.

Konjunkturinstitutets prognos Sverige (%)	2019	2020	2021
BNP utveckling	1,2	1,1	1,7

Tabell: 2.2.3 - Svensk BNP utveckling, Konjunktur-institutet oktober 2019

Trots många år av högkonjunktur har vi inte lyckats samla på oss några ekonomiska överskott för sämre tider. När vi nu tar våra första steg mot en lågkonjunktur, kan vi istället konstatera att Sverige har stora underskott i kommun och landstingssektorn. Riksbanken fortsätter stödköpa obligationer och den svenska kronan har försvagats kraftigt jämfört med andra valutor. Trots minusränta för den så kallade reporäntan tar inte inflationen i Sverige fart. Samtidigt ser vi alltmer av nedskärningar i välfärden. Förutom dessa utmaningar, har vi idag en hög arbetslöshet inom grupperna unga och invandrare i vår kommun. För Ockelbo innebär detta att vi kommer att få arbeta hårt för att säkerställa ett upprätthållande av en god offentlig service. Kommunen behöver därtill förlita sig på statliga medel för att kunna genomföra nödvändiga investeringar.

Med tanke på att de kommande åren kommer att vara kärva, så kommer det att krävas avsevärda effektiviseringar framöver. Brist på utbildad personal kommer att sätta ytterligare press på kommunerna. Nya lösningar kommer att krävas för att klara välfärdsuppgifterna. Enligt SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, skulle senare pensionering eller förlängd arbetstid kunna öka arbetsutbudet utan att behöva öka antalet personer. Utvecklingen inom den digitala tekniken ses även den som ett möjligt effektivitetsskapande område. SKL påpekar vidare att den statliga styrningen behöver i betydligt högre grad utgå från de lokala behoven för att kunna uppnå den effekt som önskas.

I ett lite större perspektiv kan vi konstatera att en globaliserad ekonomi innebär att vi alla påverkas, i mer eller mindre omfattning, när något händer som oroar marknaden. Bland dessa orosmoment för makroekonomiska chocker finns ett pågående handelskrig mellan USA och Kina, respektive USA och EU, som riskerar att drabba ett flertal länder negativt. EU har kontroll över de handelsavtal som styr många av de åtgärder som behövs för att handeln skall kunna öka. Vidare har vi pågående spänningar mellan Iran och USA, Saudiarabien och ett flertal andra OPEC-stater som gör att oljepriset är en ständig osäkerhet.

Den svenska kronan har kraftigt försvagats på senare år gentemot övriga valutor på världsmarknaden. Detta innebär ökade risker för att människor får en känsla av relativ "fattigdom" vilket kan dra ner konsumtionen och därigenom slå mot företagen. Den positiva aspekten är att svenska varor i många fall blir billigare för utländska företag.

Sveriges export är till stor del inriktad på Tyskland som, genom handelskrig och kommande lågkonjunktur i ekonomin, riskerar att få minska sin import till landet. Detta på sikt bli ett problem för Sverige, vars BNP under 2019, utgörs till 47 procent av export av varor och tjänster. Därigenom riskerar detta att svensk produktion och i

förlängningen svenska arbetstillfällen hotas. Handelskriget förväntas fortlöpa på grund av den låga arbetslösheten som USA uppvisar och för att vi närmar oss ett stundande presidentval 2020. USA påverkar övriga världen i stor omfattning varför den politiska och ekonomiska utvecklingen där är nödvändig att följa även för kommuner i Sverige.

Framtiden får utvisa om det kommer krävas mer samarbete mellan kommuner. Detta för att, inför de svåra tider som väntar, tillsammans försöka hitta praktiska och ekonomiska lösningar. Ett nytt kommunalekonomiskt utjämningsystem kommer också troligtvis beslutas av riksdagen och utfallet i detta lagförslag kan medföra stora förändringar i den kommunala sektorn framöver.

2.3 Ansvar för god ekonomisk utveckling

I kommunallagen och i lagen om kommunal redovisning finns ett tydligt regelverk för hur kommuner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning med tydliga riktlinjer för sin ekonomi och verksamhet.

Varje generation skall, som utgångspunkt, bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Ingen generation ska därför behöva betala för den förbrukning av välfärd som skett genom tidigare generationer. Motsvarande servicenivå måste kunna garanteras, även för nästkommande medborgare i framtiden, utan att skatten skall behöva höjas. Därför behöver resultatet i kommunen vara tillräckligt gott för att fungera som en garant för detta.

De finansiella målen finns för att säkerställa att de ekonomiska begränsade resurserna inte överskrids. Verksamheten ska bedrivas inom befintliga ekonomiska ramar även om det medför att vissa av de i budgeten uppsatta målen inte kan uppnås.

De finansiella grundläggande mål som den goda ekonomiska utvecklingen tar sin avsats i är resultatmålet på 2 procent. Detta innebär att kommunen finansiella

resultat ska uppgå till 2,0 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning under 2020.

2.4 Resultatutjämningsreserv

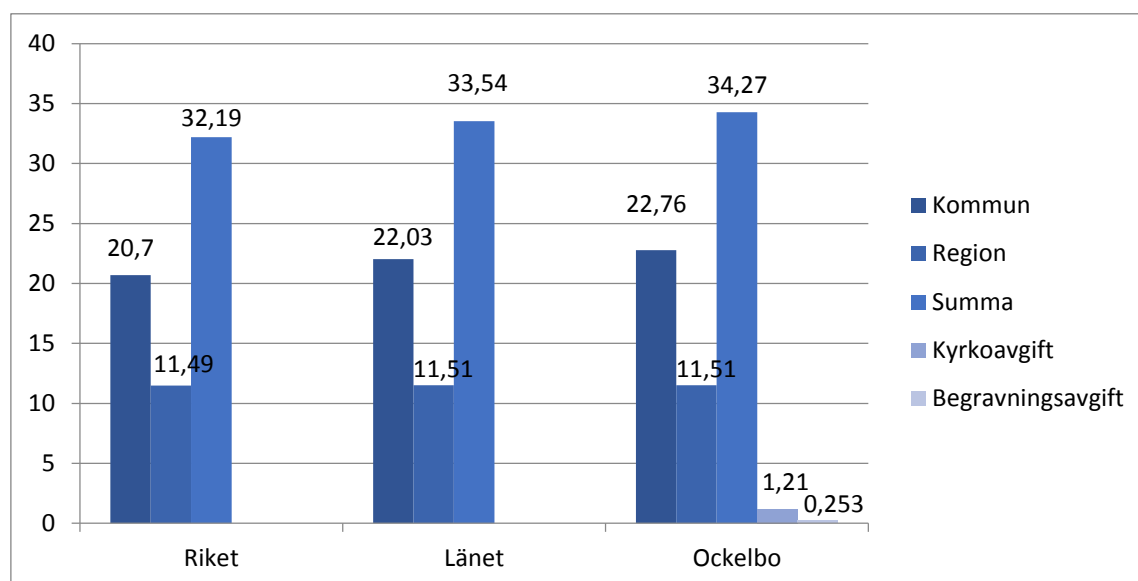
Det är oerhört viktigt för kommunens ekonomi att vi kan stabilisera den när konjunkturläget växlar. Mot bakgrund av detta har Ockelbo kommun idag nämndreserver, där en viss del av överskotten stannar kvar i nämnderna för att täcka upp för underskott vid sämre tider. Sammanfattningsvis skulle man kunna säga att nämnderna genom detta ansvarar för sina egna underskott, vilket är positivt. Vi anser dock att fler åtgärder behöver införas för att säkra en stabil ekonomi i lågkonjunktur. Lagen om en resultatutjämningsreserv (RUR) som tillkom år 2013, möjliggör för kommuner och landsting att kunna reservera pengar i bättre tider, för att sedan använda dessa för att täcka upp eventuellt kommande försämringar i skatteunderlaget.

Denna reserv ska alltså verka för att jämna ut variationer i skatteintäkterna över en konjunkturcykel och för att man inte ska behöva göra kortsiktiga neddragningar, under exempelvis en lågkonjunktur. Innan lagen instiftades fanns ingen likvärdig möjlighet för kommunerna att föra resurser mellan olika redovisningsår. Vi vill därför att Ockelbo kommun utreder införande av en RUR.

3. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR OCKELBO

3.1 Kommunens ekonomiska nyckeltal

Kommunen får intäkter i form av kommunalskatt som i sin tur baseras på dess skatteunderlag. Ockelbo har en total skattesats på 34,27 procent. Inräknat kyrko- och begravningsavgifter är summan 35,377 procent. Den kommunala verksamhet som politikerna har beslutat att bedriva skall bekostas av intäkterna. Ockelbo har en högre kommunalskatt jämfört med andra kommuner i länet. Jämfört med Sveriges medel ligger kommunen klart högre. En person i Ockelbo som tjänar 20 000 kronor i månaden får betala 416 kronor mer i månaden i skatt, jämfört med Sveriges kommuners medeltal.

Tabell: 3.1.1- Skattesatser per hundralapp (kr) Riket, Länet och Ockelbo, SCB

För att garantera att alla, oavsett var i landet man bor, ska få samma välfärd sker utjämning av skatteintäkterna mellan kommunerna. Det görs bland annat för att kompensera för skillnader i antal barn och äldre, beskattningsbar inkomst och

geografiska förutsättningar. Sveriges kommuner och landstings prognos från oktober 2019 ligger till grund för kommunens beräkning av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning för kommande år. Noterbart är att prognosen för summan av intäkter är marginellt högre jämfört med föregående som kom ut i augusti 2019. Det beror på att en substantiellt högre kostnadsutjämning tilldelas Ockelbo. Skatteintäkterna är däremot marginellt lägre för denna prognos. Ca 27 procent av kommunens intäkter för 2020 utgörs av olika bidrag från staten.

Skatter och bidrag, Ockelbo kommun, år 2020-2023 (tkr) (SKL)	2020	2021	2022	2023
Skatteintäkter	271 180	279 044	289 926	300 654
Inkomstutjämningsbidrag/-avgift	78 961	81 239	84 390	87 534
Kostnadsutjämning	13 314	13 427	13 534	13 636
Regleringsbidrag/-avgift	6 207	7 251	6 253	4 636
Strukturbidrag	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0
LSS-utjämning (inkl införanderegler)	5 181	5 225	5 267	5 307
Summa intäkter	374 843	386 187	399 371	411 768

Tabell: 3.1.2 - Skatter och bidrag år 2020-2023 (SKL oktober 2019)

Summa intäkter, Ockelbo kommun, 2020-2023 (tkr) (SKL) -inklusive fastighetsavgift	2020	2021	2022	2023
Fastighetsavgift	12 946	12 946	12 946	12 946
Slutavräkning	-837			
Summa intäkter (inklusive slutavräkning och fastighetsavgift)	386 951	399 132	412 317	424 714

Tabell: 3.1.3 - Summa intäkter, inklusive slutavräkning och fastighetsavgift, år 2020-2023 (SKL oktober 2019)

Välfärdsmiljadernas fördelning, utifrån flyktingvariabler, (Kr) (SKL)	År 2019	År 2020
Utfall	4 585 885	
Prognos		2 750 000

Tabell: 3.1.4 - Välfärdsmiljarder utifrån flykting-variabler (kr), år 2020-2021 (SKL)

Staten har skjutit till så kallade välfärdsmiljarder för åren 2019 och 2020. 5 miljarder kronor fördelas utifrån flyktingmottagande och 5 miljarder per år via den kommunalekonomiska utjämningen för 2019 och 2020. Den del som fördelas utifrån befolkningen ingår i det generella statsbidraget. Den finns därmed med i SKL:s kommunberäkningar av skatter och bidrag (se tabell 3.1.2 ovan). Från och med år 2021 ingår även statsbidragets flyktingrelativa fördelning i det generella statsbidraget, varför 2020 är det sista året detta redovisas separat.

Skatteintäkten uppgår 2020 till 45 418 kronor per invånare. Den kommunalekonomiska utjämningen är hög (17 332 kr/invånare för 2020). Det beror

på de strukturella och demografiska utmaningar som Ockelbo har, vilket gör kommunen beroende av statliga medel. Under 2018 var arbetslösheten 11,2 procent, detta kan jämföras med 7 procent som medel i riket. Ockelbos nivå för bidragsförsörjning är den sjätte högsta i landet (22,1 procent av befolkningen 2018). Kommunens kostnader per invånare låg under 2018 på ca 60 000 kronor medan medel bland Sveriges kommuner låg på ca 54 000 kronor.

3.2 Utjämningsystemets baksida

Svenskt Näringsliv har undersökt hur effektivt olika kommuner jobbar och kommit fram till att det finns en besparingspotential på mellan 30 och 40 miljarder kronor. Det kommunala utjämningsystemet ses av många som en del av problemet snarare än lösningen. Det finns idag ca 200 riktade stadsbidrag till kommunerna. Genom att kommunerna själva vet att deras insatser för att hålla ekonomin i balans alltid kompenseras av staten, saknas det ett omvandlingstryck till förbättringar. Därför kan utjämningsystemet, i de negativa fallen, bromsa upp en utveckling där kommunerna är mer pressade att förändra verksamheten i mer effektiv riktning.

Kostnadsutjämning och bidrag till kommunen kommer enligt SKLs prognos, att öka kommande år från ca 103 miljoner kronor 2020 till ca 111 miljoner kronor 2023. Utan den ersättningen skulle det krävas kraftiga skattehöjningar alternativt dramatiska försämringar i välfärden för att hålla kommunens ekonomi i balans. Detta under förutsättning att kommunen inte förbättrar sin effektivitet av skattemedlen med motsvarande belopp.

3.3 Kommunens befolkningsprognos

Enligt SKLs prognos för år 2019, förväntas Ockelbos befolkning öka marginellt, från 5906 personer till 5925 invånare. Även prognosen för kommande år visar på en väldigt måttlig ökning av invånarantalet, närmare bestämt 6080 personer beräknas till 2022. En förändring av prognosen påverkar skatteunderlaget. Detta eftersom nivån

på kommunens folkmängd påverkar intäkterna från skatter, statsbidrag och den kommunalekonomiska utjämnningen.

En ökad befolkning ger normalt ökade intäkter(på kort sikt) även om den samhällsekonomiska utvecklingen och statens bidrag har stor påverkan på vilka resurser kommunen har att förfoga över. Under andra kvartalet 2019 ökade Ockelbos befolkning med 37 personer. Det innebär att man hämtat igen tappet från första kvartalet. Befolkningen behöver öka med 53 personer före årsskiftet för att nå befolkningsprognosen.

Befolkningsprognos Ockelbo (antal individer)	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	År 2023
SCB prognos oktober 2019	-	5981	6032	6080	6126
		(+56)	(+51)	(+48)	(+46)
Utfall (SCB) 1 april-30 juni 2019, jämfört med kvartal 1 2019	5928 (+37)				

Tabell: 3.3.1- Befolkningsprognos Ockelbo 2020-2023, SCB

3.4 Riskanalys kommunens intäkter

Eftersom det är prognoser som ligger till grund för budgeten är det av största vikt att känsligheten i densamma hanteras med respekt. Om invånarantalet skulle minska med 50 personer så skulle skatteintäkterna minska med 3 miljoner kronor cirka. Löneökningar på 1,5 procent kan leda till ökade kostnader med nära 8 miljoner kronor. Vi väljer i budgetarbetet att ta ansvar genom att vara realistiska i sina prognoser för skatteunderlaget i kommunen. Detta är särskilt viktigt när vi nu går mot sämre tider.

Vi kommer i budgeten utgå från ett antagande att befolkningen inte kommer öka mellan 2020-2022. Antalet invånare i kommunen kommer därför att vara lägre än i

SCBs prognos – vilket i sin tur leder till att skatter och bidrag i vår prognos inte kommer att öka lika mycket som i riksprognosen. Detta för att undvika glädjekalkyler som leder till underskott.

Befolkningsprognos Ockelbo (antal individer)	År 2020	År 2021	År 2022
Vår prognos	5949	5949	5949

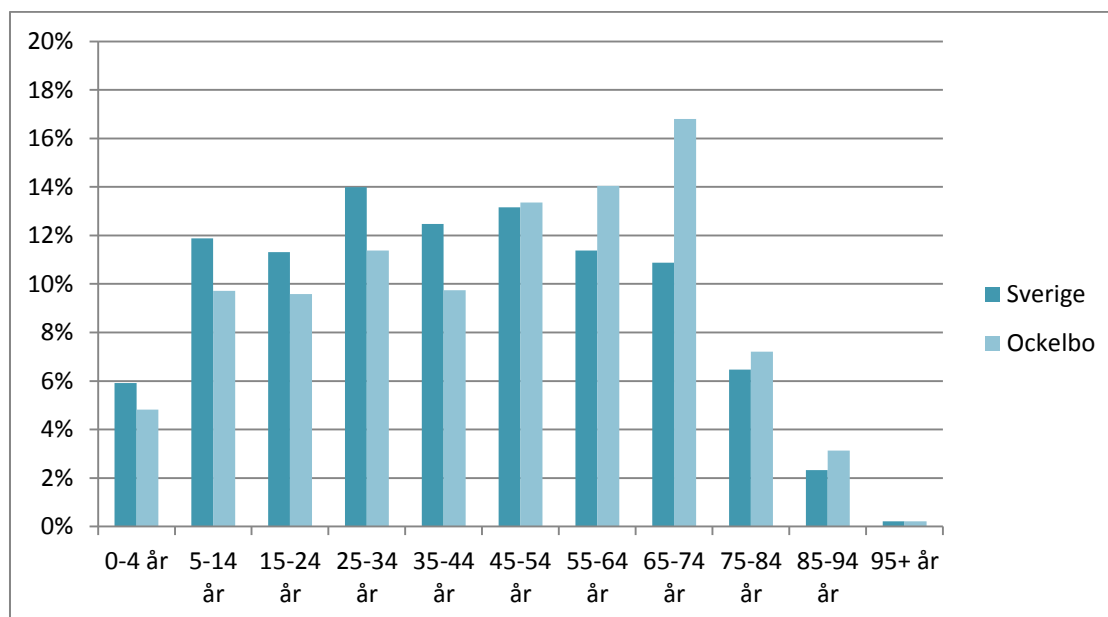
Tabell: 3.4.1- Befolkningsprognos Ockelbo 2020-2022, Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna

3.5 Kommunens demografi

Hur många som bor i kommunen och i vilken ålder de är, har av naturliga skäl stor inverkan på kommunens kostnader. Det skall vidare poängteras att en befolkningsökning per se inte nödvändigtvis innebär en positiv ekonomisk utveckling för kommunen. Detta då statliga bidrag kan vara övergående, varför en eventuell försörjningsbörda istället tillfaller och belastar kommunens ekonomi när de statliga bidragen upphör. Vilket idag är en verklighet för flertalet svenska kommuner som en konsekvens av kortvariga etableringsstöd för asylmottagande. När de dessa individer klivit ur etableringsfasen och därefter inte lyckats komma ut i egenförsörjning, så har hela försörjningsansvaret tillfallit kommunen istället för staten. I jämförelse med riket har Ockelbo en högre medelålder på 45,9 år mot 41,2 år i Sverige.

Åldersfördelningen är även "brant" i tabellen för befolkningsfördelningen nedan, vilket vittnar om en högre andel äldre. Ockelbo hade 2018, en högre andel av 65 år eller äldre, närmare bestämt 27,4 procent. För hela Sverige utgjorde denna grupp 19,9 procent.

Sverige och Ockelbo befolkningsstruktur, ålder, 2018

Tabell: 3.5.1 - Befolkningsstruktur, andel för åldersgrupper, Sverige Ockelbo 2018 (SCB)

Den generella befolkningsfördelningen för Sverige visar på större volymer för grupper som befinner sig mitt i livet. Dessa tillhör också ofta de som bidrar mest med skattekraft till kommunen. I Sverige utgör gruppen 25-54 år 39,7 procent av invånarna, detta kan jämföras med 34,5 procent i Ockelbo.

Under 2018 hade ca 14 procent av invånarna i Ockelbo färre än 9 år i grundskola som högsta utbildningsnivå. Under samma år var det ca 14 procent av invånarna som hade grundskola 9-10 år som högsta utbildningsnivå. Strax över 10 procent av kommuninvånarna har en eftergymnasial utbildning om minst 3 år, för 2018. Det skall jämföras med riket i stort där snittet ligger på 24 procent högutbildade.

De senaste åren har det, förutom ovan nämnda utmaningar, tillkommit ett ökat antal nyanlända i kommunen, däribland fler ensamkommande ungdomar. De statsbidrag som finns för dessa grupper är otillräckliga på lång sikt. Det finns tydliga så kallade "trappstegseffekter" för gruppen i och med att till exempel behovet av nya förskolor och skolor växer.

3.6 Näringslivet i Ockelbo

För att skapa förutsättningar för ett rikt näringsliv ställs höga krav på service och förståelse för företagarnas behov. Detta gäller såväl för nyföretagare som för väletablerade företag som vill utveckla sin verksamhet i Ockelbo kommun.

SKL:s Öppna jämförelser om företagsklimat redovisar resultaten från Insikt – en kvalitetsmätning av kommunernas myndighetsutövning och service gentemot företag. I undersökningen får företagare bedöma kommunernas service på sex myndighetsområden: brandskydd, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll samt serveringstillstånd. För 2018 placerar sig Ockelbo på plats 164 av 171 jämförda kommuner. Nöjd kund index (NKI) uppgår till 63 av maximalt 100 möjliga. Det är ett tapp på 9 enheter sedan 2017 för Ockelbo. Svenska snittet bland deltagande kommuner var för 2018, ett NKI på 72. Noterbart är det stora tapp som skett inom områdena tjänstemän respektive kommunpolitikernas attityder till företagande.

SKL öppna jämförelser om företagsklimat 2018	Ockelbo	Sverigemedel
Nöjd kund index 0-100	63	72

Tabell: 3.6.1- Företagsklimatet i Ockelbo, SKL

Svenskt Näringsliv presenterar varje år en ranking av företagsklimatet i Sveriges 290 kommuner. Detta för att visa var i landet det är bäst att starta och driva företag. 2018 års ranking bygger till två tredjedelar på en enkätundersökning till företagen som

genomfördes under perioden januari-april 2018 och ytterligare en tredjedel statistik från SCB och UC. På 2019 års ranking placerar sig Ockelbo på plats 231 av 290 kommuner, det är en förbättring med två placeringar sedan 2018. Poängteras bör dock att så sent som 2010 var Ockelbo på plats 56 i rankingen.

Svenskt näringsliv ranking företagsklimatet i Ockelbo	År 2010	År 2019
Kommunranking	56 av 290	231 av 290

Tabell: 3.6.2- Företagsklimatet i Ockelbo, Svenskt näringsliv

Ockelbo har många småföretag sett till sitt invånarantal (420 stycken) och det är av stor vikt att de ges förutsättningar att kunna nå framgång inom kommunen. Vidare behöver, icke kostnadseffektiva och turismrelaterade näringar som bekostas av kommunen att ses över (*läs Wij trädgårdar*). Detta eftersom de ekonomiska förutsättningarna för kommunen är svåra framöver och behovet av besparingar stort.

4. POLITISKA PRIORITERINGAR

4.1 Våra prioriteringar

Våra satsningar görs i syfte att nå synergieffekter som stärker kvaliteten i verksamheten och förbättrar miljön för personalen. Att stärka upp med fler anställda i kärnverksamheterna och samtidigt arbeta med arbetsmiljön kommer att leda till lägre ohälsotal bland personalen. Vi väljer att skala bort ineffektiva och resurskrävande områden för att istället kunna lägga resurserna på välfärden. Det är satsningar som gagnar hela kommunen i förlängningen.

4.2 Finansiering

Kommunstyrelse besparing (mnkr)	År 2020	År 2021	År 2022
Minskad ohälsa bland personalen	0,25	0,25	0,25
Total besparing Kommunstyrelse	0,25	0,25	0,25

Kommunstyrelse ramförändring (mnkr)	År 2020	År 2021	År 2022
Ramförändring	-0,25	-0,25	-0,25

Utbildning och kulturnämnd besparing År 2020 År 2021 År 2022
(mnr)

Avyttring av Wij trädgård	1,3	2,5	2,5
Effektivisering av hemspråk	0,2	0,2	0,2
Minskad sjukfrånvaro	0,4	0,4	0,4
Närodlat istället för ekologiskt	0,4	0,4	0,4
Total besparing Utb. och kulturnämnd	2,3	3,5	3,5

Utbildning och kulturnämnd satsningar År 2020 År 2021 År 2022
(mnr)

Fler vuxna i skolan	0,5	1,0	1,0
Förstärkt elevhälsa	0,4	0,5	0,5
Totala Satsningar Utb. och kulturnämnd	0,9	1,5	1,5

Utbildning och kulturnämnd ramförändring År 2020 År 2021 År 2022
(mnr)

Ramförändring	-1,4	-2,0	-2,0
---------------	------	------	------

Socialnämnd besparing (mnkr) År 2020 År 2021 År 2022

Minskad sjukfrånvaro	0,4	0,4	0,4
Närodlat istället för ekologiskt	0,2	0,2	0,2
Total besparing Socialnämnd	0,6	0,6	0,6

Socialnämnd satsningar (mnkr) År 2020 År 2021 År 2022

Generell resursförstärkning	1,0	1,0	1,0
Äldreкурator	0,3	0,6	0,6
Totala Satsningar Socialnämnd	1,3	1,6	1,6

Socialnämnd ramförändring (mnkr) År 2020 År 2021 År 2022

Ramförändring	0,7	1,0	1,0
---------------	-----	-----	-----

Revision och Valnämnd har oförändrad
ram för åren 2020-2022 År 2020 År 2021 År 2022

Ramförändring	0,0	0,0	0,0
---------------	-----	-----	-----

4.2 Beslutsförslag budget 2020

Att fastställa skattesatsen för år 2020 till 22,76 per skattekrona

Att anta Sverigedemokraternas, Moderaternas och Kristdemokraternas förslag till budget för år 2020 med planering 2021–2022

Att kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att påbörja en avyttring genom försäljning av WIJ trädgårdar, beslut om försäljning får fattas av kommunstyrelsen. Innan beslut om försäljning tas ska en konsekvens- och ekonomianalys göras och redovisas för kommunstyrelsen

Att kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag påbörja en genomlysning av de integrationsåtgärder som genomförs i kommunens försorg och redovisa de samt kostnad till kommunstyrelsen senast i juni 2020

Att Utbildnings- och kulturnämnden får i uppdrag att söka samarbete med Högskolan i Gävle

Att Utbildnings- och kulturnämnden får i uppdrag att införa frivilliga drogtestar i skolan från årskurs 7

Att kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att ta fram ett förslag om ändring i de lokala ordningsföreskrifterna för att förbjuda passiv pengainsamling

Att kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att ta fram ett förslag på lokal konst som kan finnas i den offentliga miljön för att stimulera trivseln

Att Utbildnings- och kulturnämnden får i uppdrag att erbjuda Polismyndigheten att öva sina hundar i Ockelbos skolor, samt upprättar eventuellt samarbetsavtal kring detta

4.3 Strategiska utvecklingsområden i Ockelbo 2020-2022

1. Stärk upp med trygghetsskapande åtgärder i den rumsliga miljön där det behövs, exempelvis belysning eller borttag av skymmande träd.
2. Arbeta för att kommunen skall kunna erbjuda kurser i självförsvar för kvinnor.
3. Minska ohälsotalen bland de anställda - stärk arbetet med friskvård
4. Kameraövervakning vid så kallade riskområden skall övervägas.
5. Närmare kontakt med polismyndigheten för frågor kopplade till våldsbejakande extremism.
6. Fortsätta arbetet med att underlätta för små och medelstora företag att etablera sig i kommunen.
7. Förbättra utrymmet för dialog och samråd mellan kommunens företagare.
8. Arbeta med att förbättra upphandlingsarbetet i kommunen.
9. Fler unga i kommunen ska vilja läsa vidare på gymnasium och eventuell högskola, för att kunna konkurrera på framtidens arbetsmarknad.
10. De unga i behov av särskilt stöd i skolan skall få tillgång till det.
11. Öka "vuxentätheten" i grundskolan och stärk elevhälsan.
12. Arbeta för att återskapa trygghet, studiero och lärande i skolmiljön.
13. Drogtester i skolan bör införas.
14. Utmana staten, genom det kommunala självbestämmandets grund, för att få ett stopp på den tvingande flyktingmottagningen till Ockelbo.
15. Fler händer i vården.
16. Förbättra samarbeten med näringslivet, arbetsförmedlingen och andra berörda aktörer för att hitta betydelsefulla åtgärder som kan leda till jobb för nyanlända.
17. Arbeta för ökad kunskap och åtgärder kring hedersproblematik i skolan.
18. Öka andelen av verksamheten som är digitaliserad.
19. Öka andelen närproducerat i kommunens verksamheter.
20. Arbeta för att sälja Wijs trädgårdar. Kostnaden för kommunen är för hög.

4.4 Vad vill vi med Ockelbo nu och framåt?

Utbildningsverksamheten skall präglas av trygghet, lärande och en positiv känsla. Vi vill se en förskola av hög kvalitet, som erbjuder en trygg, stimulerande och pedagogisk verksamhet för våra barn, och samtidigt vara en attraktiv arbetsplats. Måluppfyllelsen i skolan måste öka i kommunen och för detta krävs både fler vuxna som avlastar lärarna, ökad studiero och att tillgången till stöd för dem som har svårare att nå målen säkerställs. Alla elever ska erbjudas den hjälp och stöttning de enligt Skollagen har rätt till, och den måste sättas in i rätt tid. Stök och bråk skall bekämpas. Vi vill se en skola en totalt drogfri skola, varför vi vill införa frivilliga och slumpmässiga drogtester. Den psykiska ohälsan bland kommunens unga skall motverkas. Vi vill även se att fler av kommunens ungdomar läser vidare på högskolan och universitet efter avslutat gymnasium. Detta för att kunna konkurrera på framtidens arbetsmarknad och göra kommunen mer konkurrenskraftig. Det sociala arvet skall utmanas genom att stärka samarbetet med högkolor och näringslivet.

För att säkerställa att kommunens ekonomi fortsättningsvis kommer att ha överskott i budgeten behöver "ineffektiva" kostnadsposter att ses över och preventiva insatser för kommunens personal och unga, att göras

Näringslivsarbetet i kommunen ska vidare vara lösningsorienterat och serviceinriktat för att möjliggöra bra relationer, expansion och etablering. Om företagare känner sig lyssnade på, samt får stöd och hjälp, ökar det sannolikheten för ett bra klimat i kommunen. Företagsexpansion skapar nya arbetstillfällen och mer skatteintäkter. Det är de privata företagen som står för skatteintäkterna i kommunen. Dessa skatteintäkter finansierar sedan den nödvändiga välfärden såsom skola, vård och omsorg. I de politiska prioriteringarna ska det finnas tydliga riktlinjer om förändring

och förbättring för att kommunen hela tiden ska kunna bedriva en effektiv verksamhet.

Våden i kommunen skall stärkas genom att vi gör en satsning på personalförstärkningar. Det är ett viktigt ställningstagande att vi värnar om de som har behov av hjälp och samtidigt stärker arbetsmiljön för de anställda genom detta. Att få ner sjuktalen hos de anställda i kommunen är ett centralt område som hänger ihop med detta. För att kunna uppnå minskad ohälsa vill vi se en generell förbättring när det kommer till personalens arbetsmiljö, tillsammans med fokus på friskvård och tydliga arbetsbeskrivningar för de anställda.

Känslan av otrygghet i samhället måste kraftfullt motverkas. Trygghetsskapande åtgärder, till exempel i form av kameraövervakning, skall sättas in där det behövs. God belysning på gator och leder är andra former av ökad säkerhet. Medborgarna skall känna sig hörda och respekterade kring frågor om säkerhet och trygghet i kommunen. Vi kommer aldrig att acceptera att människor måste begränsa sitt leverne på grund av en känsla av otrygghet.

Ockelbo ska vidare vara en kommun som är inbjudande och inkluderande. Attraktiviteten att flytta till kommunen, även bland högutbildade, behöver höjas. Arbetet med att hålla rent och städat på gator och i naturen skall noga hållas efter. Nedskräpning och klotter skall därför motverkas med nolltolerans. Barn och vuxna skall ha tillgång till lekparker och rekreation i motionsspår och vandringsleder. Vi ska värna om och vara stolta över vår kommuns vackra natur med sjöar och skog. Vi vill dessutom se över hur förutsättningarna för sportfisket ska kunna förbättras. Miljöarbetet som görs i kommunen för till exempel återvinning ska ses över och förbättras där det behövs.

Det skall vidare finnas god trafiksäkerhet, god skyltning och parkeringsmöjligheter i kommunen. Centrala Ockelbo skall vara en levande plats för möte, service, handel och restaurangverksamhet. Ett ökat bostadsbyggande i blandade former skall uppmuntras och underlättas för. Tillgänglighetsåtgärder skall sättas in för personer med funktionsvariation.

Integrationsarbetet måste förbättras, att de nyanlända kommer ut i jobb är en viktig faktor för kommunens långsiktiga ekonomiska utveckling. Därför vill vi intensifiera och sätta in fler åtgärder för att fler ska komma ut i jobb, parallellt behöver incitamenten att gå på bidrag sänkas. Arbetet med att förhindra hedersförtryck och social isolering skall fortlöpa i oförminskad styrka. På grund av de integrationsproblem som kommunen har, skall staten utmanas aktivt i att ta bort den tvingande lag om fördelning av flyktingar till Ockelbo.

Avslutningsvis skall effektiviseringen och digitaliseringen av verksamheten i kommunen utvecklas framgent för att på så sätt både nå en högre kostnadseffektivitet för våra skattemedel. Vi skall även fortlöpande ha ett högt uppsatt mål gällande kommunens arbete med miljövänliga inriktningar och val, till exempel genom mer närodlat.

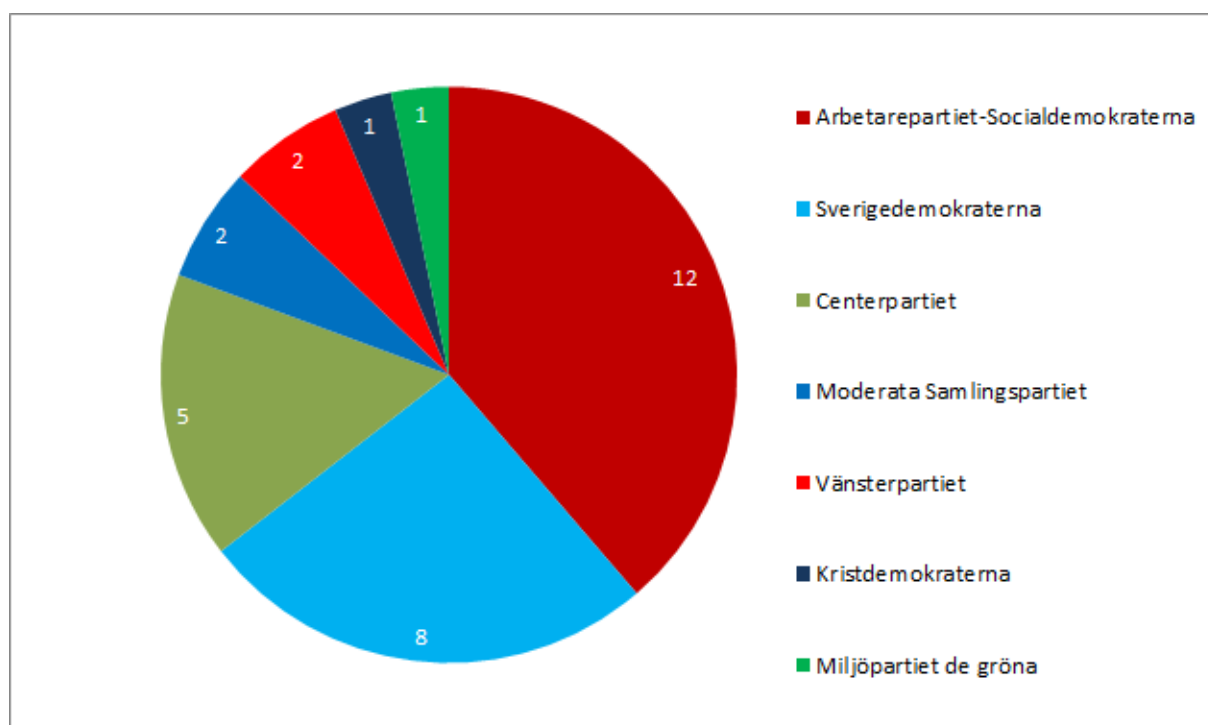
Sammantaget är det här en inriktning av politiken som satsar på både en stark kärnverksamhet i välfärden och en långsiktigt stabila ekonomiska förutsättningar för kommunen med dess invånare och medarbetare.

5. KOMMUNFULLMÄKTIGE

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. De ansvarar för alla beslut som tas i kommunen. Besluten handlar bland annat om mål och riktlinjer för den kommunala verksamheten, skattens storlek, årsredovisningar, översiktsplaner och nämndernas organisation. Kommunfullmäktige styr också verksamheten genom att utse ledamöter i olika facknämnder och bolag.

Ockelbo kommuns mandatfördelning i kommunfullmäktige, för totalt 31 platser, efter valet 2018 ser ut som följer:

- Arbetarepartiet-Socialdemokraterna: 12 mandat
- Sverigedemokraterna: 8 mandat
- Centerpartiet: 5 mandat
- Moderata Samlingspartiet: 2 mandat
- Vänsterpartiet: 2 mandat
- Kristdemokraterna: 1 mandat
- Miljöpartiet de gröna: 1 mandat

6. KOMMUNSTYRELSEN

6.1 Kommunstyrelsen i korthet

För många invånare kan Kommunstyrelsens roll i den politiska organisationen verka diffus och det upplevs svårt att få en konkret bild av deras arbete. Men faktum är att Kommunstyrelsen har ett oerhört viktigt och övergripande ansvar för kommunen som helhet. De skall säkerställa att övriga förvaltningars arbete fungerar på ett så optimalt sätt som möjligt.

Kommunstyrelsens uppgifter:

- Kommunstyrelsen har ansvaret att leda och styra kommunens utveckling
- Leda samhällsutvecklingen genom översiktsplanering, mark- och bostadspolitik, miljöfrågor samt genom näringslivsutveckling
- Ansvara för den ekonomiska planeringen
- Samordna kommunens målstyrning
- Ha uppsikt över nämndernas och bolagens verksamheter samt den verksamhet som bedrivs i kommunalförbund
- Leda och samordna kommunens personalpolitik och förvaltningsorganisation

6.2 DEMOKRATIN

6.2.1 Tillgängliggör politiken

I syfte att öka det allmänna intresset för det kommunala styret bör fokus läggas vid att kommuninvånarna tillåts delta mer i utvecklingen av kommunen. Vi vill därför att kommunen utvecklar en mer klassisk demokratimodell. Genom fler lokala folkomröstningar tror vi att ett generellt större intresse för politiken lokalt kan främjas.

Likaså kan satsningar på e-demokrati stimulera intresset för beslutsfattandet – inte minst hos de yngre generationerna.

Vi vill skapa nya metoder och arbetsformer för att möjliggöra bättre och effektivare möten samt erfarenhetsutbyten mellan beslutsfattare och medborgare. Exempelvis kan lokala rådslag i frågor som rör en begränsad grupp invånare användas mer än vad som görs idag. För att underlätta den kontinuerliga kontakten och handläggning mellan medborgare och kommun ser vi att E-tjänster och digitala kanaler bör utvecklas.

6.2.2 Fler ska engagera sig

En viktig målsättning i sammanhanget är att fler ska vilja och våga engagera sig politiskt. För att få en realistisk och övergripande bild av hur medborgarna upplever den kommunala demokratin och det politiska samhällsklimatet vill vi införa återkommande undersökningar i ämnet (där anonymitet erbjuds för att öka sannolikheten för att nå en högre svarsfrekvens och således träffsäkerhet i undersökningen). För att alla kommunens invånare ska vara så välrepresenterade som möjligt anser vi att alla partier som är invalda i kommunfullmäktige ska tillåtas samma rättigheter beträffande affisivering, information på skolor och offentliga debatter.

6.3 TRYGGHETEN

6.3.1 Ett tryggt Ockelbo

För oss är trygghetsfrågor av högsta prioritet. En viktig förutsättning för att människor ska kunna trivas och vilja bo i Ockelbo är att de också känner sig trygga här.

6.3.2 Upplevd och faktisk trygghet i olika former

Generellt kan trygghet innefatta både ekonomisk trygghet och trygghet i att man upplever att någon tar hand om en när man inte längre kan göra det själv. Men fundamentalt för den generella tryggheten är att kommuninvånarna upplever sig trygga när de rör sig ute i det offentliga rummet och att de känner sig trygga i att inte behöva utsättas för brott. Tidigare trygghetsundersökning i kommunen har visat på allmän oro för inbrott och egendomsbrott.

Vår gemensamma målsättning är att den upplevda tryggheten i Ockelbo kommun ska vara hög. Likaså anser vi att åtgärder krävs för att minska antalet brott i kommunen. Brottsbekämpning är primärt inte en kommunal angelägenhet men vi är övertygade om att ett starkare samarbete med polismyndigheten kan generera att fler viktiga steg kan tas för att förhindra brottslighet – inte minst när det gäller motverkandet av våldsbejakande extremism. Vi vill också involvera allmänheten i det trygghetsfrämjande arbetet där de på olika sätt får möjlighet att bidra med förslag för en bättre utveckling. Därutöver vill vi öka kameraövervakningen i riskområden och, med kommunens hjälp, kunna erbjuda kurser i självförsvar för unga kvinnor.

6.4 PERSONAL

6.4.1 En attraktiv arbetsgivare

Inom flera yrkesområden i kommunen är behovet att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare stort. Behovet ökar i takt med att konkurrensen om kompetent arbetskraft hårdnar alltmer på marknaden. Fram till 2022 ska en halv miljon nya medarbetare rekryteras till kommunsektorn och konkurrensen om arbetskraften är därför stor. Det ökade mottagandet av nyanlända innebär även det organisatoriska utmaningar. Att utveckla kommunen till en ännu attraktivare arbetsgivare genom att fokusera på frågor kopplat till organisation, ledarskap och medarbetarskap är därför av stor betydelse.

6.4.2 Minskad ohälsa bland kommunens anställda

Sjukskrivningarna i Ockelbo ligger på 5,6 procent vilket är det lägsta i region Gävleborg för 2018, var snittet ligger på 7,2 procent. Vi ser positivt på att kommunen har lyckats skapa förutsättningar till att ha lägre sjuktal. Men samtidigt behöver arbetsvillkoren stärkas framgent för när demografiska utmaningar kommer att pressa på välfärden ytterligare.

En tydlig ansvarsfördelning mellan medarbetarna i dess roller kan förebygga flaskhalsar och stress som i sin tur kan påverka ohälsotalen positivt. Därför är det viktigt att de anställdas uppdrag är tydligt klargjorda så att alla ges rätt förutsättningar från början. För individen som för organisationen är det oerhört betydelsefullt att medarbetarnas kompetens och erfarenhet tas tillvara på bästa sätt.

Vi ser även möjligheter till att få ner sjuktalen genom att stärka kärnverksamheterna med personal och genomföra effektivitetshöjande åtgärder. På så sätt kommer både kommunens ekonomi att stärkas och personalen gynnas av en bättre arbetsmiljö.

6.4.3 Förbättrad samverkan

Goda förbindelser mellan kommunstyrelsen och kommunkontoret samt arbetsplatsträffar kan leda till bättre samverkan på lokal- och central nivå. Därigenom ges möjlighet till en ökad måluppfyllelse. Personalavdelningen på kommunkontoret har i uppdrag att samordna, utveckla och följa upp de intentioner som är formulerade i personalpolicyn. Arbetsmiljöns atmosfär ska därför präglas av tanke- och åsiktsfrihet för ökad trivsel och ömsesidig acceptans.

Kommunens verksamhetschefer bör tillåtas ta ställning till kompetens och färdighet varför mångfaldsplaner och kvoteringar som riktlinjer inte ska förordas. Lika förutsättningar för alla är en viktig demokratisk linje där samtliga konkurrerar på lika villkor. Det påbörjade arbetet med ett gemensamt förmånspaket för kommunens anställda ska fortsätta.

6.5 NÄRINGSLIVET

6.5.1 Näringslivsutveckling

När kommunen utvecklas ska detta ske på ett långsiktigt socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt. Detta innebär bland annat att människor som redan bor här ska vilja bo kvar och att andra lockas att flytta hit. För detta krävs bostäder anpassade efter människor i olika livssituationer, utvecklad infrastruktur som gör att människor lätt kan ta sig till och från kommunen, möjligheter till arbetstillfällen samt att av kommunen finansierade verksamheter erbjuds med hög kvalitet.

Viktiga förutsättningar för att attrahera nya företag är att kommunen måste vara mer lyhörd och servicevänlig gentemot det privata näringslivet än vad man är idag. Därför vill vi ge förutsättningar för nyetableringar av företag inom Ockelbo kommun.

Näringslivsperspektivet ska även få en större betydelse än vad det hittills fått i de politiska processerna. Mark ska kunna beredas snabbare än idag och beslutsprocesserna måste effektiviseras. Dessa frågor kan vara direkt avgörande för hur företag upplever Ockelbo kommun. Detta för att kommunen ska kunna nå målet om att sänka arbetslösheten och höja skattekraften hos våra medborgare. För att vi ska kunna skapa en välfärd i världsklass måste vi en först analysera hur kommunens attityder gentemot näringslivet ska kunna förbättras. För detta avser vi tillsätta en utredning.

6.5.2 Arbetsmarknads- och arbetslivsfrågor

Prioriterat är att höja utbildnings- och kompetensnivån i Ockelbo för att minska arbetslösheten. Detta genom att matchningen mot arbetsmarknadens krav möts på ett bättre sätt än det gör idag. Kommunstyrelsen ska i sin styrande och ledande roll bevaka att övriga nämnder och bolag i sin verksamhet verkligen prioriterar frågan för att kompetensmålet ska uppnås. Det handlar även, i mångt och mycket, om att ha redskapen att attrahera kompetent arbetskraft att vilja bosätta sig i kommunen. För

detta krävs att alla berörda parter samarbetar för att kunna stärka kommunens attraktivitet.

6.5.3 Ockelbo som fiskedestination

Information från Sveriges sportfiske och fiskevårdsförbund (Sportfiskarna) visar att Sportfiske det idag finns två miljoner utövare inom fritidsaktiviteter kopplade till fisket. De beräknas lägga 5 miljarder kronor per år på sitt fiske. Sportfiskarna organiserar totalt fler än 60 000 sportfiskare. Med tanke på den vackra mångfald av vattendrag och sjöar som kommunen erbjuder finns här en stor outnyttjad potential för turism. Besöksnäringen kan ge ett välkommet tillskott till kommunens ekonomi. Genom kloka marknadsföringsåtgärder, ett förslagsvis gemensamt arbete med Gävle kommun gällande Testeboån och ett gemensamt fiskekort för hela kommunen, finns här goda möjligheter att sätta Ockelbo på fiskekartan.

6.6 BOSTÄDER OCH KOMMUNIKATIONER

6.6.1 Övergripande om Ockelbos bostadsmarknad

Vi ser ett behov av långsiktig planering för tillgång på bostäder, regelförenklingar inom byggprocessen och samspel med infrastrukturen. Här är samtidigt en trygg boendemiljö, gemenskap och kultur viktiga delar där den estetiska utformningen av bostäderna binder samman dessa och skapar en hållbar helhet. Med detta som utgångspunkt, bör kommunen verka för att få till stånd ett ökat bostadsbyggande i kommunen.

6.6.2 Mångfald av bostäder

Vi ser positivt på ett ytterligare kompletterande bestånd av bostadsrätter i centrala Ockelbo. Utförsäljning av allmännyttan planeras i kommunen, i liten skala, för att använda pengarna till att rusta upp det befintliga beståndet. I den mån försäljning

skall göras är det av största vikt att gedigna underlag tagits fram för att göra en säker bedömning av marknadsvärde och de intäkter som man bedömer att försäljningarna leder till. Allmännyttan skall inte lättvindigt slumpas bort under marknadsvärde. Vi skall även vara rädda om kommunens hyresrättsbestånd.

6.6.3 Goda kommunikationer

Ockelbo ligger geografiskt i ett attraktivt läge. Kommunikationerna både med järnväg och landsväg är lättillgängliga. Det tar 25 minuter till centrala Gävle med tåg och endast fem mil till samma stad via landsväg. 3,5 mil till Sandviken, 10 mil till Falun, sex mil till Bollnäs, sex mil till Söderhamn, 1,5 timme med tåg till Arlanda och under 2 timmar till Stockholm med tåg eller bil. Förutsättningarna för att bo i Ockelbo och pendla till annan ort eller omvänt är därför goda. Vi ser positivt på den beslutade sträckningen av dubbelspår norrut från Gävle. En utbyggnad av dubbelspår mellan Gävle och Sundsvall halverar restiderna och fyrdubblar kapaciteten vilket också är gynnsamt för övriga kommuner i regionen. Det leder till minskad sårbarhet på sträckan. Med fullt utbyggt dubbelspår är målet att restiden ska vara cirka 1 timme istället för dagens drygt 2 timmar.

6.7 Kommunal beredskap och säkerhetsfrågor

Kommunernas krishanteringsarbete regleras i lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (trädde i kraft 1 september 2006). En extraordinär händelse definieras av att det är något som avviker från det normala, kan innebära en allvarlig samhällsstörning och/eller som kräver snabba insatser från kommunens sida, exempelvis vid krigstillstånd eller olycka (kommunstyrelsen).

Den kommunala beredskapen innefattar även en övergripande krislednings- och informationsplan för hela kommunen. Vid en extraordinär händelse kan krislednings-

organisationen i kommunen behövas. De är reglerade i kommunens krislednings-och informationsplan. Vidare finns vid behov, en krisledningsnämnd att sammankalla.

Det finns ett säkerhetsarbete i kommunen för att undanröja potentiella risker innan något händer (alternativt mildra dess konsekvenser). Kommunen arbetar med risk- och sårbarhetsanalyser. I den normala verksamheten är säkerhetsarbetet inriktat på att förhindra störningar, olyckor och skador. Detta för att kunna hålla en hög säkerhetsnivå i den dagliga driften. Ibland kan något riktigt allvarligt inträffa. Därför görs analyser för att se vilka risker som finns för att en händelse skall inträffa. Vidare, om händelsen faktiskt skulle inträffa, analyseras vad som blir dess konsekvenser.

Vi vill att säkerhetsarbetet skall fortlöpa och utvecklas för att möta de nya hot som uppstått i Sverige i form av plötsliga och oförklarliga våldsbrott eller brott med misstänkt terrormotiv.

6.8 Våra förslag:

- Tillsätt en utredning för hur kommunens attityder gentemot näringslivet skall kunna förbättras.
- Kommunens service gentemot företagare behöver förbättras. Genomför en översyn av kommunikationsleden mellan kommunen och dess företagare.
- Utifrån en analys av genomförda mätningar av parametrar som är viktiga för det lokala näringslivet ska åtgärder sättas in på områden där Ockelbo har förutsättningar att förbättra sin företagarevänlighet. Syftet ska vara att med aktiva insatser förmå kommunen att stiga i de mätningar som görs av företagarevänliga kommuner, med målsättningen att Ockelbo ska bli en av landets mest lokalföretagsvänliga kommuner.
- Kommunens rutiner och riktlinjer för upphandlingar skall gås igenom i syfte att förenkla upphandlingsprocessen och undvika eventuella undanträngningseffekter av mindre aktörer. Upphandlingens utformning skall anpassas för att maximera nyttan i kommunen och det lokala näringslivet.
- Den kommunala organisationens alla delar ska präglas av en positiv och välkomnande inställning till näringar av alla slag. En enad front gentemot omvärlden, samarbetspartners och näringslivet skall försöka uppnås utåt. Samarbetet mellan de olika kommunala instanser och förvaltningar som involveras i tillståndsgivningen, upphandlingar och beslut (som riktas mot externa aktörer) ska förbättras och intensifieras.
- Kommunen ska inta en aktiv roll för att föra samman lokala företagare och för att skapa förutsättningar för en ökad samverkan och ömsesidigt utbyte lokala företag emellan. För att gynna ett sådant utbyte kan särskilda initiativ genomföras inom ramen för näringslivsråd eller genom företagsmöten och mässor.
- Arbeta för att hitta aktörer som är villiga att bygga fler centrala bostadsrätter i kommunen, som ett komplement till egnahem och hyresrättbeståndet.

7. UTBILDNINGSG- OCH KULTURNÄMNDEN

7.1 Utbildnings- och kulturnämnden i korthet

Hanterar utbildningsfrågor enligt skollagen. Även kultur- och fritidsverksamheten i kommunen styrs härifrån.

Utbildnings- och kulturnämnden ansvarar för bl.a. följande verksamheter:

- Förskola
- Fritidshem
- Skola och särskola
- Kommunal vuxenutbildning
- Kulturverksamhet
- Fritidsverksamhet

7.2 Övergripande skolfrågor

Nedan presenteras först punkter som spänner över flera delar inom utbildnings- och kulturnämnden.

7.2.1. Insyn i verksamheten

Inledningsvis önskar vi lyfta fram det faktum att samtliga ledamöter och ersättare i aktuell nämnd, kontinuerligt fattar en rad viktiga och avgörande beslut som påverkar våra barn, elever och personal. Det är således av avgörande vikt att församlingens politiker är väl pålästa och insatta i nämndens olika verksamheter, rådande situation och dess föränderlighet. För att politiker utan tidigare erfarenheter av en specifik verksamhet, ska kunna skapa sig en verklighetsförankrad bild av vad som sker ute i de olika verksamheterna, så blir verksamhetsbesök en mycket viktig beståndsdel i

det politiska arbetet. När allt kommer omkring, är det ju dessa verksamheter som påverkas i och med att ansvariga politiker fattar beslut därinom.

Därför ser vi det som en självklarhet att samtliga politiska ledamöter och ersättare tilldelas samma möjligheter till dessa verksamhetsbesök inom nämndens verksamheter. Så är inte fallet idag då nämndens verksamhetsbesök är strikt förbehållet för majoritetens ledamöter och ersättare i Ockelbo. I demokratisk anda är detta inte acceptabelt, varför vi har för avsikt att snarast förändra ett sådant upplägg när det kommer till nämndens arbetsordning.

Vi kommer att verka för att samtliga politiska företrädare ska erhålla likvärdiga möjligheter till att skapa sig en insyn, och förståelse inför hur verkligheten ute i verksamheterna kan se ut. Detta ser vi som grundläggande för att politiken ska kunna fatta bra och välgrundade beslut, som alltid har barnets bästa som prioritet, och som kommer våra barn, unga och personal till godo. Vårt uppdrag är att ha våra medborgares bästa för ögonen i alla lägen. I detta viktiga uppdrag betraktar vi nämndens verksamhetsbesök som ovärderliga. Dessa genererar goda möjligheter till att observera och uppleva en specifik verksamhet med egna ögon, samt till värdefulla möten mellan medborgare och politiker där båda parter har möjlighet till att ställa frågor och erhålla svar.

7.2.2 Begär utdrag ur belastningsregistret

All personal som arbetar med barn och ungdomar ska kunna uppvisa utdrag ur belastningsregistret, som visar att man inte tidigare gjort sig skyldig till övergrepp mot barn.

7.2.3 Modersmål i förskola och grundskola

Många kommuner tillämpar så kallad modersmålsträning i förskolan och skolan för barn med annat modersmål än svenska. Vi menar att denna verksamhet försvårar barnens anpassning till det svenska samhället och att den tar alltför stora ekonomiska och personella resurser i anspråk. En forskningsrapport från AKF (Anvendt Kommunal Forskning) i Danmark, har slagit fast att det inte finns några mätbara skillnader mellan elever som fått hemspråksundervisning och elever som inte fått det. I studien prövade AKF kunskaper i läsning, matematik och naturvetenskap utan att finna några skillnader. Detta har lett till att samtliga kommuner i Danmark slopat hemspråksundervisningen.

Landets kommuner är enligt lag skyldiga att erbjuda modersmålsundervisning till elever vars föräldrar har annat modersmål än svenska. Detta under förutsättning att språket pratas i hemmet och att eleven har grundläggande kunskaper i språket. Lagstiftningen i Sverige anger dock varken hur många timmar undervisningen ska omfatta eller hur stora grupper som tillåts. Inte heller framgår några restriktioner om huruvida ålderskillnader i undervisningsgrupperna bör vara begränsade eller inte.

Under läsåret 2015/16 var omkring 250 000 elever berättigade till modersmålsundervisning i Sverige. Detta omfattar omkring 25 procent av samtliga elever inom grundskolan vilket medför betydande kostnader för kommunerna som tvingas erbjuda verksamheten. I sammanhanget bör också belysas att de som kom under flyktingkrisen omkring hösten år 2015 i huvudsak inte ingår i dessa siffror och att omfattningen idag kan antas vara ännu större.

Den ekonomiska prognosen för Ockelbo kommun framöver ser kärv ut vilket är själva grundorsaken till att ett effektiviseringskrav på 1-1,5 % årligen införts i många kommuner och har diskuterats flitigt på politisk nivå. Vi ser att även SFI:n och studievägledningen till invandrade elever i grundskolan måste vara del i

effektiviseringen. I Ockelbo kommun vill vi driva frågan om att ansöka hos regeringen om att bli försökskommun för slopad modersmålsundervisning. Våra besparingar på området kommer i praktiken innebära både större undervisningsgrupper, mindre frekventa undervisningstillfällen och eventuellt användning av digitala undervisningsmetoder. Därutöver kommer det innebära att kommunens generella heltidsbeslut undantas på detta område. Modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken ska, i så hög utsträckning som möjligt, värnas. Varför effektiviseringen i första hand ska omfatta övriga språk.

7.2.4 Utredda ett slopande av karensavdraget i för- och grundskola

Från och med den 1 januari 2019 infördes nya regler gällande sjukavdrag, den tidigare karensdagen kom att ersättas med ett karensavdrag, ett avdrag som uppgår till 20 procent av en genomsnittlig veckoersättning i form av sjuklön. Är arbetstagaren sjukskriven en full arbetsvecka kommer således det totala sjukavdraget bli en full arbetsdag, det vill säga detsamma som den tidigare karensdagen. Blir arbetstagaren sjukskriven längre period, exempelvis två veckor, så kommer sjukavdraget följaktligen motsvara två arbetsdagar, det vill säga detsamma som två karensdagar, sett utifrån det tidigare systemet.

I arbetet med, framförallt yngre, barn är personalen extra utsatt för smittor av olika slag; exempelvis förkylning och magsjuka. Många av våra medarbetare drabbas dessutom flertalet gånger under samma år, varpå de nödgas till flera, korta, sjukfrånvarotillfällen. Detta påverkar naturligtvis verksamheterna negativt. Den tidigare karensdagen har dock framförallt drabbat den enskilde medarbetaren hårdast rent ekonomiskt. I och med införandet av karensavdraget kan det ekonomiska bortfallet för den anställde bli av mildare karaktär.

Vi ser därför positivt på att karensdagen kom att ersättas med ett karensavdrag. Det kommer att innebära ett mer rättvist system som inte drabbar personalen olika,

exempelvis beroende på längden på arbetsdagen. Vi har dock under lång tid haft den inställningen att karensdagen ska slopas i sin helhet för särskilt utsatt vårdpersonal. Detta gäller anställda inom förskolan och vissa lärare och fritidspedagoger inom grundskolan. Utöver karensavdraget kan den enskilde medarbetaren även drabbas ekonomiskt, exempelvis vid införskaffande av medicin som respektive personal får bekosta ur egen ficka. Vi står därför fast vid ett slopande av karensdag, i sin helhet, för dessa yrkesgrupper som befinner sig i särskilt utsatta miljöer.

Vi vill därför att Ockelbo kommun ska utreda vad ett slopande av karensavdrag för anställda inom förskolan, samt vissa lärarkategorier och fritidspedagoger inom grundskolan, skulle innebära i kostnader för kommunen.

7.3 FÖRSKOLA OCH BARNOMSORG

7.3.1 Förord

Det är i förskolan som det livslånga lärandet grundläggs, varför vi strävar efter en förskola som håller internationell toppklass. Vi verkar för en förskola som erbjuder en trygg, rolig och lärorik miljö som stimulerar varje enskilt barn till maximal utveckling utifrån sina egna förutsättningar. Barnens miljö ska således erbjuda känslomässig trygghet där den viktiga fria leken ska dominera verksamheten. Förskolan är dock en skolförberedande instans, varför den även ska stimulera och utmana barnen genom att erbjuda en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet, där språklig och social utveckling är att prioritera. Därigenom har förskolan ett mycket viktigt uppdrag och ansvar, i att skapa en sådan verksamhet som erbjuder en trygg förberedelse inför skolstart och en god start i det livslånga lärandet.

7.3.2 Minskade barngrupper i förskolan

Skolverkets tidigare riktmärke om max 15 barn per förskolegrupp är idag borttaget. Ockelbo kommun ligger, i 2018 års statistik, över det svenska snittet ifråga om barnantal per grupp i jämförelse med resten av landet (16,4 mot 15,4). Den officiella statistiken blir dock missvisande eftersom det på en av kommunens förskolor, Jädraås förskola närmare bestämt, endast går fem stycken barn. Aktuell förskola håller därmed nere kommunens statistik på barngruppernas storlek, vilket (om man korrigerar 2018 års statistik) leder till totalt 17,4 barn för övriga förskolor vid sidan om Jädraås.

Vi delar skolverkets inställning att det i vissa fall finns möjlighet till större grupper, medan situationen kan se helt annorlunda ut i en annan grupp. Dock finns en otalig mängd forskning som påvisar att de yngre barnen inte ska utsättas för alltför många relationer samtidigt, vidare finns en tydlig koppling mellan personaltäthet och kvalitet inom barnomsorgen rent generellt. Barngrupperna i förskolan får därför inte vara så stora att det innebär allvarliga kvalitetsförluster.

För att säkerställa trygghet och hög pedagogisk kvalitet, där varje enskilt barn kan få sina behov tillfredsställda, måste vi ge vår pedagogiska personal rimliga förutsättningar till det, och då måste barngrupperna minskas. I detta sammanhang blir det viktigt att understryka att vi vill se en reell minskning av dagens barngrupper. Det vill säga en minskning i faktiskt antal barn, inte en statistisk minskning som erhålles genom en ökad personaltäthet, där antalet barn fördelas per medarbetare i en barngrupp. Denna metod att beräkna barngruppernas storlek är mycket populär att använda sig av idag, men det ändrar inte det faktum att arbetsmiljön för både barn och vuxna förbättras inte av att redan trångbodda lokaler förtätas ännu mer av fler vuxna.

Dessutom, ett alltför ensidigt fokus på antalet barn per medarbetare, tar ingen hänsyn till personalens arbetsscheman och beläggningsen av barn på förskolan. Beläggningsen av barn har under de senaste åren genomgått en viss förändring. På flertalet förskolor är det idag fler barn som kommer tidigt på morgonen och stannar till sen eftermiddag jämfört med tidigare. Parallellt går personalen sina respektive scheman, som utgår ifrån "öppning", "mellantid" och "sen tid/stängning". Överlag är det endast mellan klockan 9-14 som personalstyrkan är fulltalig men antalet barn förblir relativt detsamma över hela dagen. Därmed kan inte statistik av antalet barn per medarbetare allena, presentera ett fullgott underlag när vi diskuterar vad som är en rimlig storlek på barngrupperna, eftersom antalet vuxna skiftar under dagen men inte antalet barn i lika hög grad. Detta resulterar i att det under vissa tider på dagen råder en underbemanning inom Ockelbos förskoleverksamhet.

Fördelarna med mindre barngrupper kan inte nog betonas. Vi ser flera positiva fördelar såsom minskad smittorisk, färre stressade barn, minskad ljudvolym med mera. Det kan vidare leda till färre barn i behov av särskilt stöd och en bättre arbetsmiljö för både barn och personal. Vi är övertygade om att dessa faktorer i sig kan attrahera fler förskollärare till våra verksamheter. En ökad trivsel för personal med färre sjukskrivningar skulle framförallt gynna barnen. Detta är med andra ord ett viktigt område för att stärka upp välfärden där det behövs som mest.

7.3.3 Utmaningar med att rekrytera och behålla legitimerade förskollärare

För att säkerställa den pedagogiska kvalitén i förskolan är det av yttersta vikt att vi har en tillfredsställande personaltäthet och legitimerade pedagoger. Runtom i Sverige är rekryteringsläget av legitimerade förskollärare akut och omfattande.

Idag upplever alldeles för många förskollärare att de går på knäna och dessa upplevelser har många gånger funnits i årtal. Frustrationen över att ständigt pådyvlas mer och mer arbetsuppgifter, krav och ansvar, samtidigt som tillskott av

resurser uteblivit, kom att resultera i det rikstäckande förskoleuppropet ("#pressatläge"). Uppropet var en protest mot, bland annat, alla sparkrav och de många gånger undermåliga arbetsförhållandena som nedskärningar och stora barngrupper resulterat i.

Otaliga är de pedagoger som beskriver en ohållbar situation för förskolor runtom i landet. Begreppet samvetsstress beskriver ett beteendemönster för personal, som på grund av dåligt samvete, mår psykiskt dåligt när de är hemma sjuka. Detta för att de vet att det skapar problem för kollegorna. Pedagogerna hinner inte längre se alla barn i barngrupperna. Vidare upplever många en ständigt överhängande stress att inte kunna vara så pedagogisk med barnen som man skulle vilja. Den pedagogiska verksamheten kan i värsta fall, av personalen, beskrivas som ren förvaring.

Under senare tid har olika typer av statliga ekonomiska satsningar diskuterats flitigt. Exempelvis löneyft, karriärtjänster och annan kompetenshöjning har lyfts fram. Denna typ av insatser är bra men är inte tillräckliga i sig. Vi anser att det krävs en avsevärd förbättring på detta område. De ekonomiska incitamenten behöver kompletteras med ett större fokus på arbetsmiljön. Inte minst behövs minskade barngrupper i förskolan - framförallt för de yngre barnen.

I detta tillkommer även att bibehålla personaltätheten framförallt legitimerade förskollärare, det finns således ett stort behov av nyrekryteringar, behålla befintlig personal samt locka tillbaka de som gått vidare till andra yrken. Legitimerade förskollärare besitter en akademisk kompetens som ska komma barnen och den pedagogiska verksamheten till gagn. Förskollärare måste därför ges möjlighet att fokusera på "rätt saker" i verksamheten, det vill säga områden som faktiskt tillhör det pedagogiska uppdraget. Dit hör exempelvis inte vikarieanskaffning och att beställa pappershanddukar.

Vikten av att det pedagogiska uppdraget säkerställs blir än mer betydande med tanke på att det är i förskolan som grunden för det livslånga lärandet läggs. I och med att den nya Läroplanen (Lpfö18) nu trätt i kraft, har fokus på begreppet och utförandet av undervisning förstärkts ytterligare. Begreppen utbildning och undervisning, i enlighet med skollagen, har nu förts in. Parallellt förtydligas förskollärarens huvudansvar att kvalitetssäkra alla barns undervisning (se nedan).

”Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. Förskollärare har därmed ett särskilt ansvar i utbildningen som arbetslaget genomför gemensamt. I undervisningen medverkar även andra i arbetslaget, t.ex. barnskötare, till att främja barns utveckling och lärande.” (Lpfö18)

Det akuta behovet av legitimerade förskollärare är därmed tydligt om vi ska kunna följa de lagar och riktlinjer som reglerar förskolan. Den ökade efterfrågan på förskollärare är dock inget vi kommer att kunna tillgodose via nyrekrytering, inte inom den närmaste tiden åtminstone, de finns helt enkelt inte att tillgå idag. Under 2018 gjorde Universitets- och högskolerådet (UHR) en analys av sökande till höstens högskoleutbildningar i hela Sverige. Analysen visar att antalet sökande till förskollärarytbildningen minskat med 13,3 procent. Ser man till förstahandssökande är minskningen nästan 14 procent.

UHRs senaste rapport “Antagning till högre utbildning höstterminen 2019” visar på en ytterligare minskning av antalet sökande. Störst minskning har skett till förskollärarytbildningar (-11 procent), grundlärarytbildningar (-3 procent), ämneslärarytbildningar (-2 procent). Så trots lönesatsningar och massor av lediga förskollärare - och lärartjänster runtom i hela Sverige, ökar inte antalet sökande. Det har visserligen skett en viss ökning till vissa lärarprogram, men sett till det totala

antalet sökande till lärarutbildningar, så har det skett en minskning med 2 procent. En siffra som kan tyckas vara obetydligt, men med dagens skriande behov av fler legitimerade förskollärare och lärare, så är dessa siffror högst oroväckande.

Förutom att göra läraryrket attraktivt igen så är vår prioritet att, med dagens förutsättningar, ge våra pedagoger de medel som finns att tillgå för att säkerställa en god pedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Denna ska kunna erbjuda en trygg lärandemiljö parallellt med en god arbetsmiljö. Med detta i åtanke ser vi ett behov av en bättre struktur i den pedagogiska verksamheten, exempelvis genom en tydligare ansvarsfördelning mellan legitimerad personal och de som saknar pedagogisk utbildning. Detta skulle vara en stor skillnad jämfört med idag. Vi anser att det är av yttersta vikt att det inom verksamheten säkerställs att det är rätt person, med rätt kompetens, på rätt plats.

Om politiken gör sitt och tar initiativ för att minskade barngrupper ska bli verklighet, är det vår övertygelse att vi även långsiktigt kommer att kunna bibehålla de legitimerade pedagoger som vi har idag. Genom sådana initiativ kommer vi dessutom kunna göra förskoleverksamheten mer attraktivt så att förhoppningsvis fler väljer att söka sig till dessa yrken. Genom detta kan vi förhoppningsvis locka tillbaka många av de pedagoger som lämnat yrket, eller som är sjukskrivna till följd av den många gånger undermåliga arbetsmiljön. Vi är medvetna om att på kort sikt kan detta bli kostsamt för kommunen, men de långsiktiga vinsterna vi kan erhålla med färre stressade och tryggare barn, mindre stressad och mer nöjd personal, är ovärderliga

7.3.4 Behåll de lagstadgade timmarna

Det finns oss veterligen inget som tyder på att barn har en större behållning av förskoleverksamheten ju fler timmar de tillbringar därinom, däremot behövs en kontinuitet över barnets närvaro på förskolan. Vi är således övertygade om att barn

till hemmavarande vårdnadshavare överlag, inte är gynnande av att tillbringa 30 timmar/veckan i förskoleverksamhet, framför de idag lagstadgade 15 timmar/per vecka. Det är inte antalet timmar per vecka som är avgörande för huruvida barnen får behållning av den pedagogiska verksamheten eller inte. Det handlar om den pedagogiska kvalitén, att barnet känner sig trygg, sedd och att barnet, utifrån dess egna förutsättningar, stimuleras till kontinuerligt lärande och utveckling under den tid barnet faktiskt vistas i verksamheten. Det är således inte kvantiteten, utan kvalitén som är det avgörande för barnets bästa och behållning av förskolans pedagogiska verksamhet och det fortsatta lärandet. Det är också kvalitén vi måste ha i fokus och ständigt prioritera.

Vi är av den övertygelsen att någon tidsökning, utöver de lagstadgade 15 timmar per vecka för barn till hemmavarande föräldrar, inte ska åläggas redan hårt ansträngda verksamheter i förskolan. Det är vårdnadshavarna som har det främsta ansvaret när det kommer till att ta hand om sina egna barn. Givetvis skall barnomsorgen vara flexibel nog i de fall hemmavarande vårdnadshavare behöver akut hjälp exempel vid arbetsintervjuer eller dylikt. Det kan även finnas undantag där ett barn kan behöva extra tid på förskolan. Ett behov som kan botten i att barnet behöver extra pedagogisk stimulans utvecklingsmässigt eller på grund av rådande hemförhållanden. Dessa barn har idag den möjligheten, och ska naturligtvis även fortsättningsvis erbjudas en utökad tid inom den pedagogiska verksamheten.

7.3.5 Lokalförsörjning

Lokalförsörjningsfrågan är idag ett stort bekymmer för Ockelbo kommun. Det råder stor brist på lämpliga förskole- och skollokaler. Felbedömningar har gjorts ifråga om det framtida barnantalet i kommunen. Därutöver har Ockelbo tagit emot väldigt många nyanlända, däribland väldigt många barn. Dessa behöver erbjudas en plats inom förskola och skola, varför trängseln i våra utbildningslokaler har ökat. Vi står

inför stora utmaningar då vi behöver minska barngrupperna i förskolan och samtidigt kunna tillgodose det behov av platser som finns inom förskola och barnomsorg. Vi behöver därför se över lokalförsörjningsfrågan i Ockelbo.

Vi anser att kommunen i största möjliga mån ska planera utifrån småskalighet vid ny- och ombyggnationer av förskolan. I de fall denna inriktning inte kan tillgodoses, behöver det pedagogiska arbetssättet och pedagogens roll anpassas så att varje barn drabbas så lite som möjligt.

7.3.6 Förskola på obekväm arbetstid ("Nattis")

Dagens förskola och skolbarnomsorg erbjuder barn en verksamhet präglad av pedagogik och lärande, mer idag än förr, samtidigt får vi inte glömma att dessa verksamheters främsta syfte är att möjliggöra för vårdnadshavare att förvärvsarbeta. Den höga sysselsättningsgraden i Sverige hade inte varit möjligt utan barnomsorgen. Saknas tillgång till förskola på obekväm arbetstid kan vårdnadshavare behöva arbeta deltid eller avstå mer lönsamma tjänster för att få ihop livspusslet. Det är med detta som utgångspunkt, och eftersom det idag saknas lagstiftning som kräver att varje svensk kommun ska erbjuda barnomsorg på obekväm arbetstid, som denna fråga bör problematiseras.

Faktum är att omkring 40 procent av alla löntagare arbetar kvällar, nätter och helger. Enligt en rapport från LO från 2012 uppgav var fjärde förälder att de inte kan arbeta heltid på grund av öppettiderna inom barnomsorgen. Idag är det nämligen helt frivilligt för varje kommun att erbjuda förvärvsarbetande vårdnadshavare ett så kallat "nattis" inom barnomsorgen. I lagstiftningen framgår dock att varje kommun ska "sträva" efter att erbjuda detta, och trots att det finns statliga bidrag att söka erbjuder dock långt ifrån alla det. Ockelbo kommun är en av dessa kommuner som idag inte erbjuder denna möjlighet.

Tidigare genomförd utredning av behovet av barnomsorg på obekväm tid, påvisar ett mycket litet behov av ett så kallat "nattis", detta trots att väldigt många av våra förvärvsarbetande även är småbarnsföräldrar. Många av kommunens vårdnadshavare vittnar dessutom om stora svårigheter med att få ihop livspusslet. Bland annat att de kan tvingas lägga om arbetsscheman eller gå ner i arbetstid på grund av avsaknaden av barnomsorg på obekväm tid. Därutöver upplever många vårdnadshavare att dagens befintliga förskolor runtom i Ockelbo, erbjuder alltför snäva öppettider. Föräldrar som har behov av förlängda öppettider hänvisas till andra förskolor eller kan behöva gå ner i arbetstid.

Utifrån vårdnadshavares rapporterade svårigheter kring att få ihop livspussel och arbete, misstänker vi att det tvärtom från vad tidigare utredning visat, föreligger ett stort behov av att erbjuda barnomsorg på obekväm tid, kvällar, helger och nätter. Vi ser därför ett stort behov av att Ockelbo kommun återigen ges i uppdrag att utreda det faktiska behovet av "nattis" runt om i vår kommun. Detta så snart som möjligt och med målet att involvera fler av Ockelbos invånare. Därigenom kan en utökad mängd data insamlas och vi kan erhålla en tydligare bild av vilket behov det finns av en pedagogisk omsorg på obekväm tid. Vi önskar även snarast utreda omfattningen av Ockelbobornas behov av utökade öppettider hos kommunens förskolor.

7.3.7 Valfrihet inom barnomsorgen

För oss är det otroligt viktigt att vår kommun kan erbjuda en mångfald inom barnomsorgen, vi vill kunna erbjuda våra vårdnadshavare en valfrihet och fler valmöjligheter. Stor hänsyn bör tas till barnperspektivet där verksamheterna ska präglas av respekt för alla barns rätt att få utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar. Det gemensamma och grundläggande ska dock vara att samtliga vårdnadshavare ska kunna känna sig trygga med att kommunens

barnomsorg och skolor erbjuder en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet som främjar gemenskap och kunskapsglädje.

Vi ser även mycket positivt på alternativ som bygger på att barn får hjälp med sin personliga utveckling genom att befinna sig ute i naturen, där barn erbjuds möjlighet till att öva både sin grovmotorik och sina sinnen. Detta samtidigt som barnen kan dela sina upplevelser med varandra. Allt detta skapar en gemenskap och bidrar till att barnen får en positiv känsla kring sin hembygd och dess natur. Vi ser därför positivt på att kommunen erbjuder och främjar alternativa pedagogiska former och temaförskolor.

Som tidigare nämnts ser rekryteringsläget av behörig förskolepersonal mycket problematiskt ut idag, vilket medför en betydande risk för att målet om minskat antal barn per grupp inte kan nås. Vi ser därför en överhängande risk för att en förtätning av befintlig verksamhet istället blir aktuellt. Vi ser därför ett brådskande behov av att se över fler lösningar kopplade till barnomsorgen. Detta då vi vill undvika byggande av storskaliga förskolor eller ytterligare förtätning av befintliga förskolor.

En lösning kan enligt oss vara ett utvecklande och utökande av den pedagogiska omsorgen, som i folkmun kallas för "dagmammor", i kommunal eller privat regi. Vi ser att detta utgör ett fullgott komplement till dagens barnomsorg, dels utifrån att ett varierat utbud av barnomsorg medverkar till mindre barngrupper i de nuvarande förskolorna, dels innebär detta att ett mångfaldigt utbud av valmöjligheter för barnomsorg skapas, exempelvis för barn som av olika anledningar behöver en mer småskalig instans.

Vi måste även säkerställa att kommunen har god överblick över, samt söker, samtliga möjliga bidrag från staten som är riktade till förskolor på landsbygden.

7.3.8 Genuspedagogik

Alla är nog överens om att flickor och pojkar är exakt lika mycket värda, däremot är flickor och pojkar födda olika (allt är inte arv men allt är inte heller miljö) och detta förhållande måste bejakas. Däremot menar vi inte att flickor och pojkar ska tvingas in i stereotypiska könsroller. För oss är det en självklarhet att alla barn i förskolan, oavsett kön, erbjuds samma material och möjligheter till att utveckla sina förmågor, intressen och egenskaper. Det biologiska könet ska inte heller avgöra hur barnet bemöts av personalen inom förskolan eller skola. Vi vill låta barn utvecklas i den riktning som faller sig naturligt för dem.

Med detta sagt är det viktigt att all undervisning och planerad verksamhet skall vara evidensbaserad eller åtminstone inte strida mot tillgänglig evidens och beprövad erfarenhet. Inte heller skall politiska trender eller aktuella flugor få genomslag i förskolepedagogiken. Partipolitik skall utövas i de demokratiska arenor vi har för detta, vilket inte är landets förskolor. Vi anser därför inte att kommunen ska bedriva barnomsorg utifrån ett genusperspektiv där flickors och pojkars eventuella olikheter inte tillåts och respekteras.

7.3.10 Arbetskläder

Inom många mansdominerade yrken tilldelas personal fria arbetskläder men inom den kvinnodominerade förskolan förväntas och krävs det att personalen bekostar arbetskläder efter årets alla årstider med egna medel.

Utifrån ett jämställdhetsperspektiv, avser vi utreda kostnaderna kring ett klädbidrag till vår fast anställda personal inom förskolan. Ett bidrag som ämnar gå till arbetskläder. Arbetskläder med likartad utformning och med kommunens logotyp

skulle dessutom underlätta för både barn och föräldrar att identifiera vilka som är personal vid exempelvis hämtning eller lämning av barn.

7.4 GRUNDSKOLA

7.4.1 Förord: En skola värd namnet

Svensk skola står inför en rad olika utmaningar och på ett flertal områden finns stort behov av förändring. Från att en gång varit en skola i världsklass, har resultaten i den svenska skolan försämrats drastiskt de senaste tjugo åren. Samtidigt har skolan blivit allt mer stökig, otrygg och segregerad. Här är Ockelbo kommun inget undantag tyvärr. Detta vill vi förändra och istället verka för en skola som kännetecknas av trygghet och studiero, men också av kunskapsförmedling, förbättrade studieresultat samt mer ordning och reda.

För att elever ska kunna tillgodogöra sig utbildning så att ett lärande därigenom kan möjliggöras, är tillgången till lugn och ro i klassrummet grundläggande. De eleverna med störst behov av stöd skall erbjudas den hjälp de behöver för att nå kunskapsmålen, något de enligt lag har rätt till. Samtidigt skall elever med större behov av utmaningar erbjudas sådan möjlighet så att de kan utnyttja sin fulla potential.

Skolan ska lära ut den verkliga innebörden av demokrati och respekt för andras åsikter, samt stimulera till kritiskt och konstruktivt tänkande och reflektion kring etiska och moraliska frågor, kritiskt och självständigt. Vi vill se en skola där kritiskt och konstruktivt tänkande stimuleras och uppmuntras – inte bestraffas.

En lärares roll ska aldrig vara att forma eleverna för egen vinning eller i enlighet med dennes egna politiska övertygelser. Demokratins betydelse ska betonas och det ska

helt vara upp till eleverna att utan påverkan själva bilda sina egna politiska uppfattningar, oavsett ålder. Eleverna ska lära sig att samarbeta, visa hänsyn samt kamratanda och ärlighet. Det är dessutom av största vikt att skolan ger eleverna nödvändig kunskap om vikten av ett samhälle som genomsyras av sammanhållning, men även psykiskt och fysiskt välbefinnande.

Vi är dessutom väldigt positiva till att eleverna ges möjlighet till medbestämmande – ett reellt inflytande – på skolan, inte minst som ett led i att träna eleverna i demokratiska arbetssätt och demokratiskt tänkande. Syftet med betyg som vi ser det, är att det dels ska fungera som ett rättvist instrument som kan mäta kunskap och arbetsinsats, dels stimulera eleverna och uppmuntra dem till bättre resultat.

Kännetecknande för dagens skola är att elever förväntas lära sig på egen hand genom att själva söka information. Traditionella prov ersätts med redovisningar och olika typer av grupparbeten samtidigt som det blir allt viktigare att lärande måste vara roligt. Lärarrollen har kommit att undermineras och i allt större utsträckning enbart utgöra en organisatorisk funktion som ska uppmuntra till fria studier och fritt forskande. För de elever som tidigt kan ta ansvar, som kommer från studievana hem och som är studiemotiverade kan dessa studiemetoder fungera väl. Den kravlösa skolan riskerar dock att missgynna i första hand studiesvaga elever eftersom dessa oftare behöver tydliga ramar och mål för att kunna prestera.

Kunskap måste åter värderas högre och utbildningen måste utgå från behov. Lärarnas status måste höjas och lärarna måste ges möjlighet att i ökad utsträckning fokusera på undervisningen. Fostran och förmedling av värderingar är primärt en uppgift för familjerna. Skolans uppgift blir således att inskräpa vikten av ett gott uppförande och betona värdet av demokrati, varje människas unika värde samt respekt och en djupgående förståelse för det svenska kulturarvet. Det ska vara en rättighet att känna sig trygg under skoltid och nolltolerans måste råda mot stök och

bråk i klassrummen. Detta utgör grunden för att vi ska kunna skapa ett tryggt och stabilt Sverige.

Det som måste prioriteras, enligt oss, är en ökad resurstilldelning samt en rad genomgripande reformer för skolan. Detta skulle innebära att vi i högre grad kan verka för att svensk skola åter blir en skola värd namnet.

7.4.2 Måluppfyllelsen i grundskolan måste höjas

Rapport efter rapport visar på en rådande dålig måluppfyllelse ute i dagens svenska skolor, och här är Ockelbo kommun inget undantag. Skolverkets befintliga statistik visar att ungefär 79 procent på den kommunala grundskolan var behöriga till ett gymnasieprogram efter årskurs 9. Det är inte acceptabelt. Utmärkande i sammanhanget är framförallt pojkars dåliga skolresultat i grundskola såväl som på gymnasial nivå. Huvudmannen ska fördela och hantera pengarna för särskilt stöd till just detta och inte lägga ut på annat i skolverksamheten. Vi måste ha fokus på när eleven inte når kunskapsmålen och behöver anpassningar i undervisningen eller särskilt stöd. Samverkan med elevhälsan, föräldrar och andra aktiva som socialtjänsten måste stärkas.

Genom olika verktyg, såsom betyg i tidigare ålder (förslagsvis från årskurs fyra), ordningsomdömen och en återgång till en kunskapsinriktad skola förbättras möjligheterna avsevärt att i tid sätta in lämpliga hjälpinsatser där det behövs. På så sätt fångar man upp och stöttar eleverna innan de halkar efter för mycket.

7.4.3 Förhindra mobbning, rasism, sexuella trakasserier och skadegörelse

Mobbning, sexuella trakasserier, rasism och skadegörelse i skolan måste motverkas på samma sätt som på alla andra arbetsplatser. Utanförskapet i skolan måste

motarbetas till varje pris, och trygghet och studiero för skötsamma elever måste alltid vara överordnad bråkiga elevers behov. Högpresterande såväl som lågpresterande elever ska kunna få stöd och stimulans.

En trygg elev kan alltid tillgodogöra sig utbildningen bättre än en elev som känner sig otrygg. Det ska råda aktiv nolltolerans mot mobbning, sexuella trakasserier och utanförskap på skolorna i Ockelbo kommun. Barn och unga måste kunna gå till skolan utan rädsla och oro, och lärarna måste ges bättre verktyg för att kunna upprätthålla ordningen. Otrygghet och mobbning ska motverkas samtidigt som kränkande beteenden och attityder ska lyftas fram och motarbetas. Detta gäller även svenskfientliga attityder, som vuxit sig starka bland vissa invandrarungdomar. Kränkande beteenden mot svenska barn- och unga ska motarbetas på samma sätt som man idag motverkar negativa attityder som drabbar elever med utländsk bakgrund.

Kommunen bör, med detta som utgångspunkt, utreda möjligheten att inrätta så kallade jourkolor för elever som mobbar eller stängts av för disciplinära problem. Syftet med dessa jourkolor är inte att straffa dessa elever, utan till att säkerställa att det inte blir den utsatta eleven som, mot sin vilja, tvingas till en förflyttning eller väljer att stanna hemma. Vidare säkras även trygghet och studiero för övriga elever i ordinarie verksamhet samt att den elev som mobbar, kränker eller stör bibehåller kontakt med skolan under den tid vederbörande befinner sig i jourkola. Ett införande av sådana klasser kan minska risken för fortsatt mobbning och övrig kränkande behandling samt resultera i att fler elever uppnår skolmålen. Dessa klasser skulle ingå som en del i ett förebyggande åtgärdsprogram för tidiga insatser i ett brotts- och drogförebyggande arbete. Vi vill se ett utökat samarbete mellan elev, vårdnadshavare, lärare, socialtjänst och elevhälsa. Därigenom kan eleven i fråga kan ta del av den stöttning som vederbörande har behov av, för att komma på rätt köl

igen. Att föräldrarna är delaktiga i detta arbete tillsammans med personalen ses som centralt för att det skall leda till positiva effekter.

Sanering av skadegörelse på skolor kostar mycket pengar. Trots att nivån på skadegörelsen varierar från år till år, är kameraövervakning vid skolor inte en åtgärd som tas till för att i första hand identifiera förövare, utan kan fungera som en förebyggande och avskräckande åtgärd. Vår uppfattning är därför att kameraövervakning vid skolor kan vara av godo. I sammanhanget kan också nämnas att denna typ av åtgärder kan även öka den upplevda tryggheten hos elever som går på skolan och som är rädda för att utsättas för brott.

Som ett viktig led i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet, vill vi se en ökad samverkan med polisen, lokala näringslivet, ideella föreningar och skolan. Arbetet mot droger och missbruk måste stärkas. Särskilt otrygga områden kan bevakas genom nattvandrare, väktare och övervakningskameror.

På Perslundaskolan har det förekommit en hel del stök och bråk. En av anledningarna kan vara den höga omsättningen på rektorer. Idag har en ny rektor anställts som hitintills tycks bemästra sitt uppdrag. För att komma till rätta med stöket så önskar vi även införa jourklasser för de elever som inte klarar av att delta i ordinarie undervisning. Som nämnts ovan, integreringstanken har givit alltför stora bakslag, många elever behöver undervisning i mindre klasser i lugn och ro, och de elever som behärskar det har rätt till lugn och ro utan stök och bråk. Idag tvingas även barn med olika diagnoser med olika behov, in i ordinarie undervisningsverksamhet.

Vi ser det sammantaget som oerhört viktigt att Ockelbo kommun tar krafttag för att skapa ordning och reda i skolan, samtidigt som vi verkar för nolltolerans vad gäller droganvändning. Kommunen ska regelbundet erbjuda skolans personal handledning och utbildning i dessa frågor.

7.4.4 Motverka hedersförtryck och hedersrelaterat våld

Idag finns elever med ursprung i länder där hedersförtryck och hedersvåld är utbrett. Detta kan för många barn och unga yttra sig olika sätt. Det kan bland annat handla om fysiskt eller psykiskt våld, tvångsäktenskap, könsstympning eller attityder om att familjens "heder", normer och värderingar ska prioriteras framför individens egna liv och önskemål.

Enligt Ungdomsstyrelsen (idag "Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor", sedan 1 april, 2014) så uppgav 70 000 unga människor i Sverige år 2009, att de har begränsningar i förhållande till äktenskap, eller lyda under av familjen uppställda villkor för val av partner. Studien "Oskuld och Heder" av Stockholms stad (2009) har också visat att en tredjedel av alla flickor med två utlandsfödda föräldrar kan leva med hedersrelaterade familjenormer. Carin Götblads statliga utredning från 2014 visar på att hedersförtrycket ökar. Så många som 100 000 killar och tjejer under 25 år lever under hedersförtryck och det är lågt räknat, enligt Götblad är mörkertalet gigantiskt.

Hedersförtrycket ökar men även medvetenheten kring fenomenet hedersförtryck har ökat. Det har diskuterats alltmer i media under de senare åren men samtidigt görs väldigt lite för att få bukt med problemet. Många elever har vittnat om att de övervakas av släktingar och bekanta till och med under skoltid och att de måste komma hem direkt efter skolan för att inte riskera repressalier. Här har skolan en oerhört viktig roll att fylla genom att ta ansvar för att upplysa, skapa en förtroendeingivande kontakt med berörda elever och att våga se signalerna. Personalen i skolan har en ovärderlig roll i egenskap av att de kan vara de enda vuxna personerna som utsatta barn- och unga träffar utanför familjen.

En förutsättning för att skolan ska kunna hjälpa dessa elever är att någon på skolan ser och förstår elevens livssituation, utsatthet och behov. Viktigt är även att denna problematik synliggörs redan tidigt i skolan, att man vågar prata om det. Det är därför nödvändigt att skolans personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck får för konsekvenser för barn och unga.

Alla kommuner, i vilka det förekommer hedersrelaterat våld, bör bedriva ett strukturerat arbete mot detta. Arbetet bör vidare följa en nationell handlingsplan för att inte för stora skillnader i tillvägagångssätt och bemötande av våldsutsatta uppstår mellan olika kommuner. Vi anser därför att Ockelbo kommun bör göra en kartläggning för att få en uppfattning om hur utbrett problemet är här i Ockelbo. På så vis kan kommunen identifiera och beräkna hur stora insatser som behövs sättas in för att motverka hedersförtryck.

7.4.5 Psykisk ohälsa bland unga

Flera undersökningar visar att allt fler unga mår sämre. Folkhälsomyndigheten pekar på att psykosomatiska symtom är vanligare bland elever som känner att skolan stressar dem. Utvecklingen av andelen som känner sig stressade har till stor del sammanfallit med utvecklingen av psykisk ohälsa sedan 1990-talets slut. Att ingripa och agera mot psykisk ohälsa hos unga innebär stora vinster, både för de drabbade och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Många olika samhällsinstanser berörs av denna fråga. I detta är det viktigt att ett helikopterperspektiv tillämpas, och att fokus i så stor utsträckning det är möjligt ligger på samordning och synkronisering av insatser.

Konstateras kan att elevhälsan, som idag omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser, är den första kontakten som många barn- och unga faktiskt har med samhället i sitt dåliga psykiska mående. Det är därför avgörande att denna verksamhet tillgängliggörs i så stor utsträckning som

möjligt. I detta är det inte rimligt att varken en skolsköterska eller kurator har ansvar för flera hundra elever.

Ibland är det inte alltid en skolkurator som fungerar som en elevs "ventil" vid dåligt psykiskt mående. Det kan även vara någon annan vuxen som finns inom skolmiljön. Det kan röra sig om lärare och skolsköterskor, men även exempelvis administrativ personal som kan vinna ett barns förtroende och skapa en relation. Vår uppfattning är att fler vuxna i skolan generellt är positivt om man vill jobba mot den psykiska ohälsan i skolan. Därför anser vi att vuxentätheten, inte endast lärartätheten, behöver öka generellt.

För att bekämpa otrygghet i allmänhet och i synnerhet psykisk ohälsa hos eleverna, vill vi genomföra en satsning på fler vuxna i skolan och även stärka upp elevhälsan under planperioden. Satsningen ska även användas till att avlasta lärare så att de i högre grad än idag kan fokusera på att utbilda eleverna.

7.4.6 Viktigt att dyslexi och lättare läs- och skrivsvårigheter upptäcks tidigt

Många barn kan gå med dyslexi och lättare läs- och skrivsvårigheter länge innan de blir föremål för utredning. Skräckexempel finns från kommuner där elever gått hela grundskolan och haft problem utan att ha fått någon utredning. Detta är någonting som måste motverkas då det både kan leda till en stor förlust för den enskilde och för samhället i stort. Elevhälsan måste sätta in en individuell plan för den enskilde eleven så tidigt som möjligt.

Det är beklämmande när barn (som uppfyller kriterier för en diagnos och således bör få en sådan) inte får det. I frånvaron av en korrekt ställd diagnos löper dessa barn en överhängande risk för att se aktuell problematik som ett eget personligt misslyckande. Barn ska aldrig behöva försättas i en situation där de anklagar sig

själva för dåliga skolresultat. Man får heller inte glömma de barn som har olika talsvårigheter. För dessa är tillgängliga logopedier avgörande för att rätt stöd och hjälp skall kunna ges.

7.4.7 Ökat stöd för elever med diagnoser

Elever med diagnoser har ökat drastiskt i takt med att kunskapen för området växt. Detta kräver mer resurser i form av fler elevassistenter och pedagoger. Om dessa elever inte får den hjälp och det stöd som de behöver kan det hämma deras livschanser, både i det korta som långa perspektivet. Förebyggande insatser är därför avgörande för att barn i riskzonen inte ska hamna efter i undervisningen.

Enligt skollagen har alla elever rätt till stöd för att klara kunskapsmålen. Trots det är det idag många som inte får det stöd som de har rätt till i skolan och når därför inte kunskapsmålen. Vi ser det även i Ockelbo. Det är därför av stor vikt att lärmiljön blir så bra som möjligt utifrån elevens förutsättningar, då en dåligt anpassad omgivning gör att funktionshindret blir större. Därutöver ökar risken för att en funktionshindrad elev drabbas av sänkt självförtroende. Detta kan i sin tur leda till underkända ämnen, hög frånvaro, sänkta betyg och risk för mobbning. Vi vet också att de som misslyckas i skolan oftare hamnar i ett utanförskap senare i livet.

Vi menar att samhället inte har råd att, vare sig mänskligt, socialt eller ekonomiskt, låta så många elever misslyckas i skolan på grund av avsaknad av rätt stöd. Även elever med funktionsnedsättningar måste ges möjlighet att klara kunskapsmålen, utvecklas efter den egna förmåga och få uppleva glädjen över att lyckas. Det behövs ökade resurser för att stärka kompetensen ute på skolorna med fler elevassistenter och pedagoger. Detta för att alla elever ska få ett tillräckligt stöd. Vidare måste tydligheten och dokumentationen, vid så kallad överlämning av elever, kvalitetsäkras då den idag är eftersatt.

7.4.8 Fristående skolor - ett positivt komplement

Vår uppfattning är att fristående skolor kan vara ett bra komplement till den kommunala skolan. Viktigt är dock att den kommunala skolan även fortsättningsvis utgör basen för utbildningsverksamheten i Ockelbo kommun och att vi därmed undviker att hamna i en situation där överetablering av fristående skolor slår undan benen på den kommunala skolan.

Friskolornas resurser ska användas till att höja skolans kvalitet och utveckling och inte i stora vinstuttag. Vi vill gärna se att man verkar för ett system likt Finland, där det måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny privat skola avser att ge. Därför ska kommunen i hög utsträckning motverka etablering av privata alternativ om dess utbildningsutbud är alltför likt det som redan erbjuds idag.

Vi vill att friskolorna ska fungera som ett komplement till den kommunala skolan, inte minst för att öka utbudet och valfriheten, men också för att sätta press på den kommunala skolan i syfte att öka kvaliteten i densamma. Runt om i Sverige finns exempel på friskolor som uppvisar goda eller mycket goda resultat. Vi vill dock understryka vikten av att friskolorna följer gällande målstyrning, inte minst vad gäller svenska normer och värderingar. Vi vänder oss starkt emot de friskolor som stärker segregationen i samhället.

7.4.9 Introduktionsklasser

Ockelbo har idag för låg måluppfyllelse i skolan. Lärarnas kompetens lyfts oftast fram som en nyckelfaktor för att kunna vända utvecklingen. Emellanåt vinklas det som om att det är lärarens brister som föranlett de fallande skolresultaten, och att det är lärarnas kompetenser som måste höjas. Sanningen är att det inte är så enkelt.

Hur kompetent en lärare än är, så blir det ytterst problematiskt att hålla fullgod kvalitet i en barngrupp eller att undervisa en skolklass med 25-30 elever, när det samtidigt råder alltför stora skillnader (inom en barngrupp/klass) mellan vilka nivåer eleverna befinner sig språkligt och kunskapsmässigt. Det är inte rätt gentemot de barn och elever som är etablerade inom det svenska utbildningssystemet, som behärskar det svenska språket och som befinner sig på relativt jämn nivå kunskapsmässigt. Det är inte heller rätt gentemot de nyanlända barnen som varken behärskar språket eller har kännedom om vårt svenska utbildningssystem.

Till saken hör att Ockelbo likt många andra svenska kommuner, har tagit emot en stor andel nyanlända, många av dem är barn och unga. Vi ser att den idag allt för enkelriktade tanken om integration får stora negativa konsekvenser för samtliga berörda parter, elever som lärare. Det är inte rimligt att förvänta sig att dessa elever ska klara av dagens utbildningsnivå som är gällande. Inte såsom de placeras idag, tillsammans med klasskamrater som är av samma ålder, istället för att placera efter språk- och kunskapsnivå. Har man som elev aldrig gått i skola alternativt besitter väldigt lite studievana, och dessutom inte behärskar det svenska språket, blir det väldigt svårt att klara de svenska kunskapsmålen.

Vi anser att denna problematik måste belysas för att vi ska kunna få till en förändring. Ockelbo kommun måste flytta ambitionerna från att endast säkerställa en plats i förskola eller skola, till kvalitetshöjande åtgärder för de barn och elever som redan är inskrivna. Om ingenting görs kommer det leda till allvarliga konsekvenser inom en rad olika områden. Lärare får sämre möjligheter att kunna utmana och undervisa alla elever, eleverna får mindre tid med läraren, det blir svårare att upprätthålla studiemotivationen hos eleverna och därigenom risk för sämre studiemiljö i klassrummen. Utöver det får de nyanlända svårt att tillgodogöra sig utbildningen och integreringen hämmas snarare än stärks.

Vi önskar därför introducera introduktionsklasser för de som har behov av det, framförallt nyinvandrade elever. Men dessa klasser ska även kunna fungera som ett alternativ för de invandrade barn och unga som till följd av språkförbristningar och/eller "kunskapsglapp", hamnat efter den ordinarie skolundervisningen.

Vid inskrivning till dessa klasser ska en inledande bedömning av respektive elevs förkunskaper, språklig och ämnesmässig, utföras. Utifrån detta upprättas individuella utvecklingsplaner med elevens behov och förkunskaper som bas. Därefter delas eleverna in i olika undervisningsgrupper, inte självklart utifrån ålder, istället ska en gruppindelning ske utifrån elevens språk- och kunskapsnivå. Undervisningen ska således vara högst individanpassad vilket förväntas främja och utveckla elevens progression i svensk skola. När respektive elev bedöms vara redo för ordinarie klass, ska de slussas ut till den ordinarie skolverksamheten.

Här inom kan samtliga elever få en ärlig chans till att i sin egen takt, lära sig det svenska språket och komma ikapp i de olika kunskapsämnena. För de elever som befinner sig i den ordinarie skolverksamheten, förväntas få likartade positiva effekter. Därigenom skapar vi en undervisning som kan komma att upplevas som mer adekvat och gynnsam för den enskilde eleven, med ökad studiero och studiemotivation till följd, och slutligen en ökad måluppfyllelse för samtliga elever i Ockelbo.

Undervisningen ska dessutom präglas av ett arbetssätt som förenar utveckling av det svenska språket parallellt med ämnesundervisning. Som en naturlig del i detta, ska alla elever få en grundlig introduktion kring vårt samhälle, samhällslära med fokus på ett synliggörande av svenska normer och värden. Detta ser vi som grundläggande i de nyanländas integrering och för att bli en del av det svenska samhället, och ska därför löpa som en röd tråd under elevens hela vistelse i aktuell klass.

7.4.10 En drogfri skola

Droganvändning bland unga är ett stort problem och existerar även i vår kommun. Unga vittnar om att det är lätt att få tag i droger. Det, kombinerat med en generellt liberal inställning till användande av droger, leder till att problemet växer alltmer. Skolan ska vara en plats fri från droger och det är viktigt med en gedigen åtgärdsplan för att motverka både droganvändning och att fler elever testat droger. Det handlar dels om att upplysa om drogernas verkningar men även att upptäcka droganvändande i ett tidigt stadium samt förhindra att droger finns i skolans miljöer. Det är av yttersta vikt att det förebyggande arbetet förstärks. Kontakten mellan skola, hem och socialtjänst måste fördjupas och förstärkas för att kunna ta tag i problemen på ett så tidigt stadium som möjligt.

Tidig upptäckt av droganvändande ökar möjligheterna för att socialtjänst, skola och föräldrar ska kunna bryta det destruktiva beteende som droganvändning innebär. Frivilliga och slumpvisa drogtester av elever bör enligt oss införas. Vidare att kommunen tar kontakt med polismyndigheten för att utröna om det finns möjlighet och intresse, för att utföra genomsök med narkotikahundar i skolans lokaler, detta i syfte att hålla skolans lokaler fria från droger. I exempelvis Karlshamns kommun har man, med hjälp av polisen och deras narkotikahundar, kunnat genomsöka elevens skåp i skolan. Detta möjliggörs genom det kontrakt till elevskåpen som skrivs under av elev och vårdnadshavare. Där ska det framgå tydligt att det kan förekomma att hundförare gör genomsökningar av skolan. Detta vill vi snarast ska bli verkställt på Perslundaskolan.

Vi tror att ovan nämnda åtgärder kan möjliggöra för vuxenvärlden att upptäcka unga som hamnat i ett riskbeteende, men framför allt kan det ge ungdomarna som inte vågar stå emot gruppträck incitament att säga nej. För att få sommarjobb inom kommunens verksamheter bör det enligt oss krävas att eleverna är beredda på och

accepterar att de kan få göra drogtest. Våra förslag inom detta område ska inarbetas i kommunens olika dokument och handlingsplaner mot droger.

7.4.11 Viktigt med motionsvanor

Under de senaste åren har barn- och ungas hälsa kommit att uppmärksammas alltmer, inte minst från medias håll. Fler har blivit upplysta om sambandet mellan kost, motion och dess betydelse för den allmänna hälsan. I ett allt mer stillasittande samhälle är det viktigt att skolan ska kunna fungera som en garant för att barn och ungdomar får den fysiska aktivitet som kroppen behöver.

Barns inlärningsförmåga och framtida hälsa påverkas starkt av vilka motionsvanor de skaffar sig i unga år. Experter likställer ofta fysisk inaktivitet med rökning när det gäller enskilda orsaker till ohälsa och en för tidig död. Därför är det oerhört problematiskt att andelen elever, som regelbundet genomför fysiska aktiviteter, minskar. Neddragningar inom skolgymnastiken och försämrade kostvanor riskerar att leda till förödande effekter för folkhälsan.

Förutom bättre livskvalitet för den enskilde ligger det också en mycket stor ekonomisk potential i att arbeta med dessa frågor, då framtida vårdbehov till följd av skadliga levnadsvanor då kan reduceras. Vidare visar studier på att elever som dagligen ägnar sig åt fysisk aktivitet har lättare att koncentrera sig, sitta still och att de orkar mer under dagen. Något som styrks av bland annat Bunkefloprojektet, som visade att om barn/ungdomar får röra på sig en timma per dag så påverkas deras studieresultat positivt, inte minst för unga pojkar som ligger efter i dagens skola. Andra positiva bieffekter är att koncentration, inlärningsförmåga, självförtroende och social förmåga ökar. Rent fysiskt får barnen mycket bättre motorisk förmåga, stärkt benmassa och minskar även riskerna med att utveckla fetma, diabetes och hjärt-kärlsjukdomar.

Vi vill därför utreda möjligheten för att samtliga barn i årskurserna 0-6 ges schemalagd motion varje dag i linje med den uppmärksammade Bunkeflomodellen. Vi ser även mycket positivt på de pågående forskningsprojekt med appar och dylikt vars syfte är att öka medvetenheten hos föräldrar. Dessa har visat sig vara lyckade, inte minst i Region Östergötland där man startade ett projekt riktade till 4-åringar.

7.4.12 En bra kost inom skolans verksamheter

Vår vision är att skoleleverna ska få en näringsrik och välsmakande mat, som är lagad av svenska råvaror – gärna närproducerade. Det är en viktig grundförutsättning för kunskapsinhämtningen, att kroppen har nödvändigt bränsle i form av näringsrik mat. Vi anser att lokala bönder i så stor utsträckning som möjligt ska gynnas av de lokala upphandlingarna. Det är fullständigt orimligt att man i Sverige och Ockelbo serverar mat som om den producerats i Sverige skulle ge bönderna straff på grund av exempelvis djurhållningen.

Elever med så kallad specialkost ska bygga på en dokumenterad diagnos, allergi eller sådant som kan styrkas med intyg från legitimerad sjukvårdspersonal, det vill säga exempelvis en läkare eller psykolog. Alla andra varianter som bygger på så kallad religiös eller kulturell kost innebär en stor kostnad för kommunerna, och har ingen relevans när det gäller det krav dagens skola har i fråga om näringsrikt innehåll och utbud.

Det kan bli ett stort problem när elever fastar av religiösa skäl eftersom det påverkar elevernas mående, studieprestationer och kan medföra ökad frånvaro. Avsaknaden av att tillföra kroppen vätska och näring under dagen samt sömnrubbingar medför att kroppen utsätts för stora påfrestningar. Detta har naturligtvis en mycket negativ inverkan på elevens möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen.

Lärare kan idag signalera och föra en dialog med elevens föräldrar, att barnen måste komma mätta och utvilade till varje skoldag för att på bästa sätt kunna tillgodogöra sig utbildningen. Däremot finns det ingen lagstiftning som garanterar att detta efterlevs, vilket kan upplevas som en stor brist.

7.4.13 Förebygg hög personalomsättning och dåligt mående

Det råder idag en stor personalbrist inom skolan och väl underbyggda rapporter visar att situationen ser likadan ut över hela Sverige. Vidare har rektorer runt om i Sverige under de senaste veckorna signalerat att de återigen misslyckats med att bara anställa legitimerade och behöriga lärare. Lärarförbundets ranking av skolkommuner 2018 visar att kommunen placerar sig på plats 255 av 290 ifråga om lärarlöner. Ett medel för kommunen är att göra det mer attraktivt att arbeta som lärare i Ockelbo genom att erbjuda en högre lön som är mer konkurrenskraftig. Det kommer dock inte att räcka om inte arbetsmiljön förbättras.

Bristen på behöriga lärare har tvingat fram ett läge där det idag anställs obehöriga personer för att arbeta som lärare. Vi ser detta som helt orimligt. Alla som anställs som lärare i skolan ska så klart vara lärarutbildade eller åtminstone vara på väg att skaffa sig en sådan utbildning. Samtidigt måste kommunen komma till rätta med varför situationen ser ut som den gör idag. Bakgrunden till denna utveckling kan förklaras med många saker. Bland annat den alldeles för höga stressnivån och arbetsbelastningen. En rimlig gissning kan även vara att dagens lärare är mer utsatta för hot och våld från elever jämfört med personal som sitter på mer administrativa arbeten.

Vi ser dock detta som ytterligare en anledning till att ta ett nytt helhetsgrepp kring de undersökningar och kartläggningar som finns kopplade till området. Målet är att det ska bli lättare att kunna utläsa medelvärden och att frågor specificeras mer tydligt. I

en situation där lärare faktiskt överväger att lämna yrket på grund av arbetsmiljön behöver arbetsgivaren visa att dessa frågor tas på allvar. Om inte viktig data kan utläsas kommer kommunen dessutom ha svårt att arbeta mot de verkliga problemen.

Kombinerat med dessa nya enkäter vill vi också att initiativ tas för riktade enkäter till lärare, där de själva kan ge uttryck för hur de anser att arbetsmiljön ska kunna förbättras. För att nå likvärdiga förutsättningar i lärare-elev perspektiv och för att öka måluppfyllelsen vill vi mäta effektiv tid för rent lärande som en indikator. Övrig tid som utgörs av administrativa göromål bör i högsta möjliga utsträckning avlastas läraren med en renodlad administrativ tjänst.

7.4.14 Surfplattor och mobiltelefoner i klassrummet

Det är allmänt belagt, genom forskning, att felaktig typ av användning av mobiltelefon under lektionstid hämmar studieresultaten och arbetsron i klassrummet. Det innebär dels att elever får svårare att rikta sin uppmärksamhet till undervisningen och dels att det försvårar för läraren att, på ett tillfredsställande sätt, kunna utföra sitt arbete.

Brittiska studier, som utrett hur mobilfria klassrum påverkat studieresultaten, visar att resultaten hos eleverna förbättrades vid ett mobilförbud under lektionstid. De förbättrade skolresultaten var särskilt påvisbara hos de lågpresterande eleverna.

Det är önskvärt att rektorerna på skolorna inför tydliga förbud mot surfplattor och mobiltelefoner i klassrummet, så länge de inte ska användas i undervisningssyfte. Detta skulle direkt ge ökad studiero och en tydligare tvåvägskommunikation mellan lärare och elev. Vi vill att detta ska vara en allmän rekommendation från politiskt håll. På så vis lyfts diskussionerna kring frågan bort från lärarens ansvar och konflikter kring ämnet undviks i själva klassrummet. Undantagna i denna principiella hållning, är givetvis elever som har en trygghetsaspekt eller en diagnos som gör att de behöver dessa verktyg.

7.4.15 En skola för ett hållbart samhälle

Genom att fler elever går ut skolan med godkända betyg så får vi på sikt ett samhälle med bättre hållbarhet. Både elever och skolpersonal ska ta ansvar för vår arbetsmiljö. Medarbetare ska möta och bemöta andra så som vi själva vill bli bemötta. Skolan är en arena där elever med olika bakgrund möts och ges förutsättningar till samförstånd och vänskap. Segregering och segmentering skapar skilda världar för barn och lärare, vilket föder ett ojämlikt samhälle utan gemenskap.

Genom ett förtroendeskapande ledarskap kan vi lättare rekrytera, motivera samt bibehålla kompetent personal. Motiverade och kompetent personal inom förskola och skola är grundläggande för våra barns utbildning och skolgång. En central del i detta blir således att utveckla och vårda personalens kompetens. Nämnden ska ansvara för att personal erhåller den kompetenshöjning som krävs.

Brister i arbetsmiljön är kostsamt, både för den drabbade och för samhället. Förbättrad arbetsmiljö och ett upprätthållande av ett bra arbetsklimat på våra förskolor och skolor ger lojala och produktiva medarbetare. Risken för sjukfrånvaro, uppsägning och svårigheter med rekrytering av kompetent personal minimeras.

7.5 GYMNASIESKOLAN

Ockelbo saknar idag ett gymnasium, vilket påverkar så till vida att våra gymnasieelever får pendla till andra kommuner för att fullfölja sin skolgång. Vi ser dock att kommunen högstadieskola fyller en viktig funktion när det kommer till att främja och stötta elevers fortsatta studier på gymnasienivå.

7.6 KULTUR OCH FRITIDSVERKSAMHET

7.6.1 Kultur och fritidsverksamhet i korthet

Verksamheter som syftar till att bejaka och förstärka kulturella, religiösa och identitetsmässiga skillnader mellan Sveriges invånare baserat på deras etniska ursprung ska ej skattefinansieras (de erkända nationella minoriteterna undantaget).

Bidragen till föreningslivet har under många år stått stilla varför många föreningar har fått lägga ner sin verksamhet. Att beviljas extra bidrag kan därför vara en nödvändighet för föreningens överlevnad. Vi värnar och värdesätter föreningslivet väldigt högt då vi ser att deras insatser är väldigt betydelsefulla för barn och unga och för samhället. En kommun behöver ett aktivt föreningsliv, varför vi anser att detta stöd måste öka.

Offentliga platser i kommunen bör, i den mån det är möjligt, vara tillgängliga för alla. Det är därför viktigt att aktivt arbeta för att lekplatser utformas på ett sådant sätt att även barn med olika typer av funktionsnedsättningar har möjlighet att delta i leken på lekplatsen. Detta för att de skall kunna ta del av glädjen och gemenskapen att leka tillsammans med andra barn.

7.6.2 Föreningar ska begära ett uppvisande av begränsat utdrag ur belastningsregistret

En arbetsgivare har enligt svensk lag en skyldighet att begära ut ett utdrag ur polisens belastningsregister, om den anställda ska arbeta med barn under 18 år. När personer jobbar ideellt i föreningar är de inte anställda, därmed finns det idag ingen laglig skyldighet att avkräva ett utdrag ur polisens belastningsregister.

År 2013 trädde en ny lag om registerutdrag i kraft. Denna innebär att den som önskar uppbära någon form av uppdrag i ideell verksamhet med direkt eller regelbunden

kontakt med barn upp till 18 år, ska kunna kontrolleras genom ett så kallat begränsat utdrag från belastningsregistret. Det finns fortfarande inget lagkrav, men lagförändringen 2013 möjliggör ett sådant förfarande och pekar även på ett önskvärt agerande inom föreningslivet för barn och unga.

I det nya registerutdraget avsett för ideella organisationer, redovisas endast de grävsta brotten såsom våldsbrott, sexualbrott och barnpornografibrott. Andra brott som exempelvis skattebrott, rattfylleri eller anklagelser som inte har lett till en dom, kommer inte att synas.

Dagens föreningar har således laglig rätt att begära ut ett utdrag ur belastningsregistret, för de personer som är eller önskar bli, verksamma i föreningar där målgruppen är barn och ungdomar upp till 18 år. Denna utökning av laglig rätt att begära utdrag från polisens belastningsregister, syftar till att bekämpa sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn samt barnpornografi. Därför utgör denna möjlighet en betydelsefull del i det trygghetsskapande arbetet för våra barn och ungdomar inom föreningslivet.

Allt fler föreningar runtom i Sverige nyttjar idag denna viktiga möjlighet, genom att självmant begära att få se ett sådant utdrag, från de ledare som har direkt eller regelbunden kontakt med barn och ungdomar. För våra barns och ungas säkerhet och trygghet vill vi nu införa detta. Samtliga föreningar i Ockelbo ska konsekvent begära ett uppvisande av ett begränsat utdrag ur polisens belastningsregister, för de ledare som är verksamma inom föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i kommunen.

För att säkerställa att detta aktivt efterlevs vill vi att en förenings möjlighet till ekonomiskt stöd förbinds med villkoret att föreningen begär utdrag ur belastningsregistret av dess verksamma barn- och ungdomsledare. En förening som inte begär ett sådant utdrag, förlorar således rätten till ekonomiskt stöd från kommunen.

7.7 Våra förslag:

- Kommunen ska främja valfrihet och mångfald inom barnomsorgen
- Kommunen ska uppmuntra alternativa driftsformer inom barnomsorgen
- Kommunen ska erbjuda barnomsorg alla tider på dygnet
- Den ekologiska kosten i verksamheten skall bytas mot närproducerat
- Anställ fler vuxna i skolan och stärk elevhälsan
- Kommunen ska endast erbjuda arbetssökande och föräldralediga barnomsorg enligt lagstadgade 15 timmar per vecka
- Modersmålsundervisning i förskolan bör avvecklas
- Kommunen ska utöva påtryckningar på staten så att den skattefinansierade modersmålsundervisningen avskaffas.
- Samtalsspråket under lektionstid bör alltid, med undantag för språklektioner, vara på svenska eller ett nationellt minoritetsspråk.
- Demokrati ska vara utgångspunkten genom hela skoltiden.
- Pedagogiken skall vara fri från egna politiska preferenser och påtryckningar mot barn och unga. Ingen anställd skall använda arbetsplatsen för att försöka gynna den egna politiska åskådningen.
- Elever som inte kan få hjälp med läsläsning i hemmet ska erbjudas sådant stöd av skolan.
- Utöka idrottsundervisningen för grundskoleelever till att innehålla något moment varje dag.
- Kommunen bör utforma minst en lekplats på ett sådant sätt att den tillgängliggör lek för barn med de vanligaste funktionsnedsättningarna
- Föreningar ska begära ett uppvisande av begränsat utdrag ur belastningsregistret

8. SOCIALNÄMNDEN

8.1 Socialnämnden i korthet

Socialnämnden är till stor del en myndighetsnämnd. Socialnämnden ansvarar för bl.a. följande verksamheter:

- Omsorg av äldre
- Omsorg av funktionshindrade
- Individ- och familjeomsorg (ekonomiskt bistånd, barn- och ungdomsvård)
- Socialpsykiatri
- Familjerätt och rådgivning

8.1.1 Värdegrunden och omsorgsgarantin

Socialnämnden inom Ockelbo arbetar efter den värdegrund som är av kommunen fastslagen. Det innebär integritet och självbestämmande för de individer som använder dess tjänster. Alla människor har ett eget val och det är viktigt att alla behandlas med respekt. Alla ska behandlas som egna individer vars egna individuella förutsättningar skall tas emot av personalen med glädje och nyfikenhet. Alla människor har vidare, oavsett sina omständigheter, samma värde. Socialnämndens brukare skall upplysas om sina rättigheter och möjligheter. Personalen arbetar med att varje individs unika resurser tas omhand och de skall få ta ansvar efter sin förmåga.

Vi ser det som viktigt att värdegrunden följs och att de människor som nyttjar socialtjänsten skall känna sig trygga med dess kvalitet.

8.2 ÄLDREOMSORGEN

Äldreomsorgen i Sverige är huvudsakligen kommunernas ansvar. Den regleras av Socialtjänstlagen (SoL) och enligt lagen ska kommuner verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden. Vidare ska de kunna ha en meningsfull tillvaro i gemenskap med andra och ett liv med aktiviteter. I praktiken innefattar kommunal äldreomsorg bland annat hemtjänst, anhörigstöd, dagverksamheter och äldreboenden.

8.2.1 Äldreomsorgen i korthet

Vården och omsorgen inom Ockelbo kommun skall kännetecknas av trygghet, värdighet och delaktighet. Detta oavsett vilka som är utövare av tjänsten. Många äldre har slitit under stora delar av sitt liv och bidragit med skatt till staten. Det är oacceptabelt att de prioriteras ner på grund av att stora resurser har lagts på andra områden. De äldre skall känna sig trygga med att få den hjälp de har rätt till.

8.2.2 Personalen – Fler händer i vården och en förbättrad arbetsmiljö

Efter flera år av besparingar och nedskärningar inom omvårdnad är organisationen nu på gränsen till vad den kan hantera. Personal lider av stress och en känsla av att inte räcka till samtidigt som man jobbar under pressade tidsscheman. När verksamheten tvingas förlita sig på vikarier är läget än mer sårbart. Vikarier är många gånger nya och av är då inte lika förtrogna med verksamhetens rutiner och har heller inte kundkännedomen. De kan därför av naturliga skäl inte arbeta i samma tempo som den ordinarie personalen. Det största behovet inom omvårdnad idag är mer vårdpersonal i våra verksamheter. Vi vill därför stärka upp med fler händer i vården.

Vi anser att det även är av yttersta vikt att arbetsmiljön förbättras avsevärt. Inte bara utifrån ett personal- eller kundperspektiv utan framförallt för att kvalitetssäkra hela

organisationen. Vi ser att med en större personalstyrka så kan vi minska stressen samt slitaget på vår personal och samtidigt möjliggöra en utökad tid till respektive kund. Det är av största vikt att det finns aktuella, och kontinuerligt uppdaterade, genomförandeplaner för att kunden ska kunna få den absolut bästa omsorgen utifrån sitt individuella behov.

I nuläget finns ofrivilliga delade turer och arbetspass på över 10 timmar i verksamheten vilket inte är optimalt. Med en ökad personalstyrka kan de ofrivilliga delade turerna så småningom helt tas bort och en maxgräns på 10 timmar sättas på de långa passen (undantaget jour och sovande jour). Med sådant förslag till förbättrad arbetsmiljön anser vi det sannolikt att långtidssjukskrivningarna kommer att minska och trivsel samt omsorg för respektive kund att öka. I praktiken skulle detta med andra ord kunna leda till kostnadsminskningar.

8.2.3 Löneökning för undersköterskor och heltid som norm

Vi stödjer löneökningen på 600 kr per månad för undersköterskor. Dock så vill vi inte att höjningen skall tas från budgetramen och kräva besparingar på annat håll i verksamheten. Därför skjuter vi till pengar i ramen för att kompensera för detta i form av en generell resursförstärkning.

Vi ser även positivt på den så kallade "heltidsresan" som innebär att allt fler medarbetare i kommunen jobbar heltid. När fler medarbetare i välfärden arbetar heltid, minskar rekryteringsbehoven samtidigt som jobben blir attraktivare och jämställdheten ökar.

8.2.4 Valfrihetssystem enligt LOV

Valfrihetssystem enligt LOV är ett alternativ till upphandling enligt Lag om offentlig upphandling (LOU). LOV, reglerar vad som ska gälla för de kommuner och regioner som vill konkurrenspröva kommunala verksamheter. Detta genom att brukaren själv

väljer utförare av tjänsten. Vi ser LOV som något positivt då det kan vara ett gott komplement till den kommunala verksamheten, utan att den skall ersätta densamma.

8.2.5 OB tillägg

Vi ser att det finns ett behov av att på sikt erbjuda förbättrade OB tillägg för personalen. Detta för att minska sårbarheten när det gäller till exempel ersättningspersonal vid sjukdom eller täckning av personal för storhelger. Med så låga OB tillägg som tillämpas idag är det svårt att få personal att ställa upp med "morot istället för piska".

8.2.6 Fria arbetsskor

Det är allmänt känt att det är viktigt att ha bra skor när man jobbar inom omvårdnadssektorn. Lämpliga skor förhindrar belastningsskador och kan generera en mer välmående personal samtidigt som vi på sikt kan få ned sjukskrivningarna. Vi anser att en satsning inom detta område behövs då vi ser att det högst troligt blir kostnadseffektivt och i förlängningen skulle en sådan satsning innebära en besparing.

8.2.7 Utredda slopad karensdag

De anställda inom omvårdnad löper en betydande ökad risk för smittor. Trots mycket goda hygienrutiner drabbas de ofta av magsjuka (calisi), förkylningar och andra smittor. Många gånger hinner de anställda bara tillfriskna, och återgå till sin arbetet, innan vederbörande insjuknar på nytt, vilket medför ännu en karensdag. För individen utgör detta en väldigt stor kostnad och en stor ekonomisk stress. Mot denna bakgrund vi utreda de ekonomiska förutsättningarna, och därigenom möjligheterna, för att slopa karensdagen inom omvårdnad för den personal som är i daglig kontakt med kunder.

8.2.8 Hemtjänst

Ockelbo kommun erbjuder hemtjänst för de som beviljas bistånd. Den äldre skall kunna garanteras en sådan livskvalitet att det kan ses som skäligt. Kundernas behov av en god kommunikation bör tillfredsställas för att kommunen ska kunna nå en optimal patientsäkerhet med tillhörande trygghet och kvalitet. En angelägen uppgift för kommunen är att höja kundernas egenvärde genom att, i enlighet med värdegrunden, fortsätta låta dem vara delaktiga i upplägget kring den egna hemtjänsten. Detta bidrar till ett ökat förtroende, en trygghet och valmöjlighet. Samtidigt visar sig kommunen konkurrenskraftig gentemot de privata aktörerna på marknaden. Vi ser det som viktigt att inte språkförbistringar finns i mötet anställda och nyttjare av tjänsten. Detta för att kommunikation med personalen är en del av tryggheten och är direkt nödvändig.

8.2.9 Boenden

Vi ser positivt på ett brett utbud av omvårdnad med hänsyn till kundens individuella önsknings och behov. Det tillhör nämndens uppgift att ständigt vara lyhörd för kunden och dess anhörigas inflytande, behov och delaktighet för ökad trivsel och trygghet. Då varje kund är unik vad gäller personlighet, livserfarenhet och intressen ska individen i möjligaste mån erbjudas en boendemiljö som speglar detta.

Kommunen driver ett särskilt boende som innebär en bostad i ett gruppboende bemannat med personal dygnet runt. Det finns även ett så kallat trygghetsboende i kommunen som ligger i samma byggnad som det gamla seniorboendet. Det är ett boende för de som är 70 år eller äldre och vill ha ett boende med ökad trygghet och social samvaro. Det krävs goda arbetsvillkor och god arbetsmiljö för de anställda inom dessa verksamheter. De anställda är de som säkerställer tryggheten och den höga kvaliteten inom vården.

Vi önskar utreda möjligheterna att införa ett kategoriboende. Där kan kunder, som har husdjur, fortsätta att ha dem boende hos sig. Även personal som vill och kan ta med lämpliga djur kan få göra det. Detta kan motverka nedstämdhet och ensamhet i vardagen. Därtill vill vi utreda möjligheten att börja använda terapidjur även inom omvårdnadens verksamheter. För oss är det viktigt att personer som inte längre kan ha kvar sina djur, på grund av vårdbehov, ska slippa avliva dem i onödan. För att visa att Ockelbo kommun bryr sig om kunderna och värnar om djuren vill vi att våra egna digitala kanaler kan användas som ett sätt för omplacering av dessa djur. Detta skulle sannolikt också leda till att personerna med omvårdnadsbehov inte behöver lida psykiskt i onödan.

8.2.10 Kosten

Måltiderna inom äldreomsorgen har stor betydelse för de äldres livskvalité, dels genom näring och energi men dessa stunder kan även vara ett positivt avbrott i vardagen och kan bidra till glädje, gemenskap och meningsfullhet. Vi anser att alla ska ha rätt till god, näringsrik och vällagad mat. I den mån tillgång till kök finns, anser vi att maten bör tillagas på plats. Ekologisk mat bör bytas ut mot närodlat- både för miljön som ekonomin.

Enligt Socialstyrelsen lider omkring 40 000 äldre som vårdas inom kommunernas äldreomsorg av undernäring idag. Statistiken bygger på beräkningen att i genomsnitt 15,6 procent av de 253 000 äldre över 65 år som har hemtjänst, korttidsboende eller särskilt boende är undernärda. Vi anser att Ockelbo kommun - för att motverka detta - bör utreda möjligheten att erbjuda alla äldre inom omsorgen kontinuerlig dietisthjälp med tillhörande provtagningar.

I Osby kommun har man en anställd kostchef tillika dietist för att kunna garantera de äldre näringsrik kost. Detta har varit väldigt lyckat och från att ha legat på plats 282

av landets 290 kommuner år 2011 vad gäller äldres uppfattning om maten, hamnade man år 2014 som femte bäst i landet - och bäst i Skåne. Vi anser att det är högst relevant att vi utreder om Ockelbo kommun skulle behöva anställa en dietist för att förbättra våra resultat.

8.2.11 Volontärer

Kommunen arbetar med att få fram volontärer som kan spendera tid med de äldre. Detta för att de ska få en ökad livskvalitet och slippa vara ensamma.

Volontärer finns som ett komplement till hemtjänsten i kommunen och utför inga biståndsbedömda insatser.

Idag finns en stor del äldre människor som lever ensamma och känner att livskvaliteten försvagats genom detta. Vi ser med oro på en utveckling där mer ansvar läggs på volontärarbete. Vi vill ändå, som läget är, se över möjligheten att utveckla detta område för att kunna garantera alla äldre som efterfrågar det, åtminstone en dag i veckan där man har möjlighet att få sällskap av någon.

Kommunen behöver intensifiera detta arbete ytterligare så att behovet mätts.

8.2.12 Förebygga brott mot äldre

Ett förebyggande arbete kring äldres utsatthet för brott bör inledas. Ett sätt är att från omsorgens sida delge kunderna information om deras rätt till olika former av stöd och hjälp. Ett annat sätt är att öka kunskapen om brott mot våra kunder genom riktade personalutbildningar. De som inte har kontakt med äldreomsorgen eller annan verksamhet kan behöva få tillgång till informationen från annat håll. Detta skulle då kunna ske i samband med besök i PRO-grupperna eller hos liknande organisationer. Idag riktar sig omvårdnadssektorn endast till kunder med beviljad insats. För att i en högre grad lyckas öka tryggheten samt förebygga våld och hot mot våra äldre vill vi

att kommunen ska ta fram en strategi för att upptäcka och hantera dessa problem. Därutöver vill vi att ett utdrag ur belastningsregistret ska vara obligatoriskt för samtlig personal som arbetar med kunder inom nämndens verksamhet.

8.2.13 Införande av äldreкурator

Stöd ska ges till gruppen äldre som av olika anledningar mår dåligt. Kommunen behöver kunna erbjuda äldre som mår dåligt och där ge stöd. Exempelvis någon som känner oro efter att ha fått avslag på en ansökan om särskilt boende eller någon som drabbas av allmän ångest över att bli gammal. Många äldre är även ensamma och oroliga vilket kan leda till depression. Genom stöttande och vägledande samtal kan en äldreкурator motverka den psykiska ohälsan bland dem som bor på äldreboenden eller har hemtjänst/hemsjukvård. På så vis kommer det att leda till en ökad psykisk hälsa för de äldre i kommunen. Här kommer en anställning tillkomma i form av äldreкурator. Därefter skall en utvärdering göras av satsningen för att se om den skall permanentas.

8.3 INDIVID OCH FAMILJEOMSORGEN

8.3.1 Individ och familjeomsorgen i korthet

Den del inom socialförvaltningen som handhar försörjningsstöd, familjerådgivning, familjerätt, öppenvårdsinsatser och missbruk heter Individ- och familjeomsorgen (IFO). De ger tillstånd och utövar tillsyn enligt alkohollagstiftningen. Den är politiskt styrd av socialnämnden.

8.3.2 Familjerådgivning

Olika omständigheter kan göra att man som familj, behöver lite extra rådgivning och stöd någon gång i livet. Exempelvis vid separation, skilsmässa, svårigheter med att prata med varandra, mycket gräl och bråk hemma eller av någon annan anledning

som upplevs problematisk. Vi anser att detta stöd är väldigt viktigt för familjer. Detta kan förebygga en eventuell separation/skilsmässa, bryta destruktiva/negativa familjemönster eller förbättra kommunikationen inom familjen och mycket annat.

Idag är det många som lever som ensamstående förälder med sina barn. Vi respekterar var och ens livsval, ibland fungerar det helt enkelt inte att en familj fortsätter att leva tillsammans. Men när barn är inblandade, så måste vi alltid utgå ifrån barnets bästa i första hand. Även efter en separation och trots eventuellt upprivna känslor vuxna emellan, så måste barnets bästa och dess behov komma i första rummet. Detta kan familjerådgivning vara ett stort stöd i.

Utifrån ett barnperspektiv så har alla barn rätt till båda sina föräldrar. Familjerådgivningen kan vara behjälplig med att stödja kontakten mellan barn och respektive vårdnadshavare. Därmed kan barnet ha kontakt med båda vårdnadshavarna, trots eventuell separation. De kan även stötta dessa vårdnadshavare så att de etablerar en så god kontakt med varandra som möjligt.

Vi vill verka för att den som behöver kommunens råd, ska få det. För att hjälpa familjer i krissituationer och minska risken för splittring av dessa, ska en väl utbyggd familjerådgivning samt familjestöd utan långa väntetider finnas tillgänglig.

8.3.3 Samverkan mellan socialnämnd och utbildning/kulturnämnd

Pedagoger, lärare och annan personal som jobbar med eller kring barn och ungdomar är idag ofta både stressade och psykiskt utmattade. Många ur personalstyrkan vittnar om kulturkrockar och språksvårigheter som blir oerhört betungande för dem. Inte minst eftersom detta ofta försvårar kontakten med föräldrar eller annan vårdnadshavare.

I Ockelbo kommun är utbildning/kultur och socialtjänst uppdelat i två olika nämnder vilket innebär att man har vitt skilda förvaltningar. I mindre kommuner kan dessa

verksamheter stå inom samma nämnd, vilket underlättar samverkan mellan områdena. Både socialtjänsten och skolan har ofta kontakt med samma kommuninvånare. Vår uppfattning är att en tätare kontakt, och ett närmare samarbete, mellan dessa instanser skulle kunna resultera i att det förebyggande arbetet utvecklas i positiv riktning.

Om all berörd personal som arbetar med barn och unga delges aktuell och icke sekretessbelagd information (gällande till exempel varningstecken och beteendestörningar hos barn och unga) så kan insatser sättas in i god tid. Vi kan inte nog betona betydelsen av lagstiftningen om anmälningsplikt, gentemot socialtjänsten, vid oro för barn och unga. Inom verksamheten måste stöd till de anställda finnas tillgängligt. Detta för att de anställda också vågar ta steget att anmäla, om grund till misstankar och oro finns.

8.3.4 Tidiga insatser mot missbruk

Den som hamnat i ett missbruk klarar nästan aldrig att bryta det på egen hand. Effektiv och kompetent hjälp är avgörande för att bryta missbruk och för att återföra den drabbade till ett värdigt liv. Missbruk innebär ett stort personligt lidande för den drabbade och vederbörandes anhöriga. Dessutom medför ett fortlöpande missbruk enorma kostnader för samhället. Sverige är ett relativt rikt land och vi har råd att hjälpa våra missbrukare på ett effektivt sätt. Enligt Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) är förekomsten av andelen elever som både i årskurs 9 och under andra gymnasieåret testat narkotika väldigt stor. År 2005 hade 16,8 procent av pojkarna och 12,7 procent av flickorna under andra året på gymnasiet testat droger. År 2016 hade 20,9 procent av pojkarna och 14,0 procent av flickorna gjort detsamma.

Missbruk av alkohol och narkotika är ett stort problem runt om i hela landet där även det dolda missbruket är omfattande. Socialnämndens utmaning är därför att i tid hitta ungdomar som befinner sig i riskzonen att utveckla missbruk för att motverka social utslagning, familjetragedier, sjukdom och självmord. Socialtjänsten bör därför ha ett brett samarbete med skola och skolhälsovård - inte minst när det gäller arbetet med drogtestar i skolan. Genom att öppna upp för nya samarbeten med skolorna möjliggöra att fler gränsöverskridande processer stimuleras.

Ett konkret handlingsprogram bör enligt oss tas fram där socialtjänsten tillsammans med skolorna utarbetar rutiner och aktiviteter för tidig upptäckt av barn i riskzonen för tidig utslagning. Detta skulle innebära en vinst både för barnen och deras familjer, men också en samhällsvinst ekonomiskt då socialtjänsten i förlängningen skulle kunna undgå dyra kostnader för exempelvis behandlingshem, stödprojekt och framtida försörjningsstöd.

8.3.5 Hedersvåld och tvångsgifte

Hedersvåld har funnits under lång tid i Sverige, inte minst med anledning av att vi länge haft en massiv invandring från länder där dessa typer av kulturer och seder är betydligt mer vanligt än i västvärlden. Trots detta har det inte varit ett allmänt känt fenomen innan de tragiska öden som drabbade Pela och Fadime. Hedersrelaterat våld och förtryck har sin grund i kulturella föreställningar om kön, makt och sexualitet. I hederstänkandet står föreställningar om oskuld och kyskhet i fokus och familjens rykte och anseende ses som flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende. Kontrollen kan sträcka sig från begränsningar i vardagen som rör exempelvis klädval, socialt umgänge och rörelsefrihet till livsval som utbildning, jobb, giftermål och skilsmässa. Det är inte ovanligt att kontrollen utvecklas till hot om våld och våld, och ibland även dödligt våld.

Pojkar samt homosexuella, bisexuella och personer som anser sig ha en könsöverskridande identitet och uttryck kan också drabbas. Pojkarna drabbas även på så vis att de ofta förväntas "vakta" sina systrar och sedan tala om för föräldrarna vad som hänt under dagen, detta oavsett risken att hon blir straffad, i vissa fall måste också pojken själv straffa sin syster.

Äktenskapstvång innebär att man genom tvång och hot får en person att ingå ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse. Tvångsäktenskap och arrangerade äktenskap kan även ske över nationsgränser. När så sker kan det möjliggöra anhöriginvandring och i förlängningen uppehållstillstånd. Flera europeiska länder, framför allt Danmark, har därför begränsat möjligheten till anhöriginvandring.

Med anledning av ovanstående anser vi att det bör utredas hur information angående problematiken och kontaktmöjligheter till socialtjänstens handläggare på detta område ska tydliggöras, och hur vi så effektivt som möjligt kan nå ut till allmänheten. Därutöver behöver personalen inom verksamheten få utbildning i hur man kan upptäcka signaler i tid samt hur man ska agera vid väldigt svåra fall av hedersproblematik.

8.4 FÖRSÖRJNINGSSTÖD

8.4.1 Försörjningsstödet i kommunen

Försörjningsstöd ska alltid ses som en tillfällig lösning på ett akut problem. Det är inte värdigt att människor tillåts passiviseras och fastna i ett bidragsberoende.

Vi har länge förespråkat ett närmare samarbete mellan nämnd och arbetsmarknad kring frågan försörjningsstöd. Frågan bör läggas under en nämnd som har större möjlighet till att ha den överblick och kompetens när det gäller rätt insats och bäst matchning av arbetssökande. Därmed skiftar vi från ett socialt perspektiv till ett arbetsmarknadsperspektiv gällande försörjningsstödet. Kommunen ska besitta rätt

kompetens och ha en hög beredskap. Detta för att kunna möta den enskilde, på ett professionellt sätt när hjälpbehov uppstår. Allt arbete inom nämnden ska genomsyras av respekt och empati i relation till klienten. Den som behöver akut hjälp, ska ha rätt att träffa en socialsekreterare inom två arbetsdagar efter första kontakt.

Ska vi lyckas bryta dagens utanförskap, där alltför många medborgare står långt utanför arbetsmarknaden, måste vi ha en tydlig arbetslinje i försörjningssystemet. Försörjningsstödet ska kopplas till krav på klienten, att aktivt medverka till att komma ur sin problemsituation. Försörjningsstödet är inte till för arbetsföra personer.

En viktig del i detta arbete blir att se över vilka möjligheter som finns för att minska antalet nyanlända som hamnar i kommunens försörjningsstöd efter att etableringsfasen avslutats.

8.4.2 Nya arbetssätt och ökad digitalisering

För att effektivisera kommunens verksamheter och minska handläggningstider inleder kommunstyrelsen arbete med ökad digitalisering. Kommunstyrelsen ansvarar även för att utreda möjligheten till att införa den så kallade Trelleborgsmodellen, i syfte att få fler personer, som idag är beroende av försörjningsstöd, i utbildning eller arbete. Modellen är ett arbets- och förhållningssätt för arbetsmarknad, etablering, ekonomiskt bistånd och ensamkommande barn och unga.

Trelleborgsmodellen är uppbyggd efter fyra principer:

Arbetsplats först - För att erhålla ett arbete så måste man befinna sig på arbetsmarknaden. Ett arbetsmarknadsfokus ska finnas i allt som görs och den sökande ska i högsta möjliga utsträckning vara ute hos näringslivet.

85/15 - 85 procent av de i verksamheten befinner sig i ett så kallat huvudflöde, de är i en arbetsmarknadsinsats. Genom att fokusera på huvudflödets resultat frigörs resurser för de övriga 15 procenten.

Flexibel kompetenspåfyllnad - Fokus ligger på att hitta gapet mellan anställning och näringslivets krav på kompetens hos individen.

Systematisk uppföljning - För bästa möjliga ska det vara tydligt vad, vem, hur och när saker skall göras.

8.4.3 Ekonomiskt bistånd till nyanlända är väldigt kostsamt

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar till att erbjuda offentlig service, åt alla invånare i kommuner och landsting runtom i Sverige. Det kommunala utjämningsystemet tar dock endast hänsyn till verksamhet som är obligatorisk, vilket innebär att ingen hänsyn tas till de merkostnader som är kopplade till en större invandring, eller den sociala oro som den kan medföra.

Enligt Statskontoret är det svårbedömt hur stor ekonomisk täckning kommunerna får för invandringen. Före detta migrationsminister Morgan Johansson medgav i en intervju i SR P4 2015, att en kostnadstäckning från staten kan ligga på mellan 30 och 50 procent (av de faktiska kostnaderna). Även SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) har pekat på problemet att kommunerna, inte får full kompensation för de kostnader som mottagande och bosättning av nyanlända innebär.

Att exakt beräkna hur stora kommunens nettokostnader för mottagande av nyanlända är dagsläget omöjligt då underlag från kommunerna saknas och någon ordentlig utredning inte gjorts men baserat på ett antal rapporter och intervjuer så är en uppskattning att ersättningen för nyanlända och det kommunalekonomiska utjämningsystemet långt ifrån täcker de kostnader som mottagandet av migranter och flyktingar innebär för kommunen. Vi anser att staten måste ta ett större ekonomiskt ansvar för de nyanlända under en betydligt längre tid än vad som är fallet idag. Regering- och riksdag för en oansvarig immigrationspolitik som lockar många migranter till Sverige. Istället för att ta ansvar för detta vältras kostnaderna och de

sociala problemen över på kommunerna, något politiken orsakat läggs på kommunerna att lösa.

I den mycket allvarliga ekonomiska situation som vi nu befinner sig i, är det stor risk att detta drabbar andra verksamheter inom förvaltningens verksamhetsområden. Det behöver nu göras hårda prioriteringar för att vi ska kunna upprätthålla en hög kvalitet i våra kärnverksamheter. Vi måste begränsa uppkomsten av nya utgifter samt minska incitamenten för att fler nyanlända personer, utan egen försörjning, ska vilja flytta till Ockelbo. Det är oerhört viktigt att någon form av förändring genomförs nu. Detta eftersom många av de som invandrade under hösten 2015 och våren 2016 nu lämnat etableringsfasen, och fler kommer att fortsätta göra det. Detta i sin tur innebär att fler ansökningar till kommunen om ekonomiskt bistånd kommer att fortsätta komma.

Nämnden får i uppdrag att effektivisera verksamheter kopplade till migration, med 0,5 miljoner kronor per år. Under en tioårsperiod uppgår då summan kommunen sparar till 5 miljoner kronor. Det kan röra sig om effektiviseringar inom SFI och arbetsmarknadsåtgärder för nyanlända.

8.5 Våra förslag:

- En generell resursförstärkning på 1 miljon kronor till socialnämnden.
- Kommunen skall anställa en äldreкурator.
- Kommunen bör intensifiera sitt arbete att hitta volontärer som kan spendera tid med de äldre.
- Ta fram en kommunal handlingsplan för att upptäcka missbruk och självskadebeteende i tid.
- Stärk det förebyggande arbetet genom bättre samverkan mellan socialnämnd och utbildning och kulturnämnd.
- Utöka skolpersonalens kunskaper om att anmäla misstänkta hedersrelaterade händelser eller beteenden till socialtjänsten. Bättre samverkan behövs.
- Utred hur informationskanaler och kontaktmöjligheter med socialtjänsten kan förbättras och hur en kompetensökning hos socialtjänstens handläggare kan nås, rörande fall med hedersproblematik.
- Stärk kommunens familjerådgivning för att motverka långa väntetider.
- Effektivisera verksamhet kopplad till migration
- Arbeta för en ökad digitalisering
- Skapa ett närmare samarbete mellan nämnd och arbetsmarknad kring frågan försörjningsstöd genom att flytta frågan.

9. VÄSTRA GÄSTRIKLANDS SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMND

9.1 Samhällsbyggnadsnämnden i korthet

Samhällsbyggnadsnämnden har det politiska ansvaret för verksamheter inom samhällsbyggnad. Sådana verksamheter kan till exempel vara;

- Planläggning, byggande och fastighetsbildning
- Geografisk information
- Stads- och landsbygdsutveckling
- Tillsyn inom miljö, hälsa och livsmedel
- Fastigheter och bostadsförsörjning

9.2 Bostadsbyggande och minskad byråkrati

Utbyggnad och utveckling av bostäder ska fortsätta i den takt som behövs, för en hållbar och välmående kommun. Behovet av nya bostäder i Ockelbo växer tillsammans med intresset för att genomföra dessa planer. Tillväxten ska dock ske med förnuft. En ökning av antalet bostäder ska också speglas i motsvarande utbyggnader av barnomsorg, skolverksamhet, sjukvård och omsorg. Trygghet och familjeperspektiv ska genomsyra byggandet och boendemiljön, där olika träffpunkter kan öppna upp för gemenskap, integration och kontakt mellan generationer.

För oss är det viktigt att Ockelbo är ett levande samhälle där öppna, trygga och gröna ytor skapas. Det allmänna rummet ska vara stort och berikande ur flera perspektiv – inte minst bör det stimulera till harmoni, glädje och stolthet. Vi ser vikten av att det byggs blandade boendeformer i kommunen där vi också kan skapa möjligheter för personer med varierande betalningsförmåga och preferenser att bo.

Vidare bör privatpersoner, enligt oss, ha en större frihet att anpassa sina bostäder efter moderna behov. Det innebär att vissa delar av byråkratin måste förändras. Vi vill därför påbörja diskussioner och uppdra åt tjänstemännen att se över de befintliga stadsplaner som finns i kommunen. Vid behov skall dessa anpassas för att utöka flexibiliteten för privatpersoner.

9.3 Vattentillgång och förbrukning

Den värme och torka som kan drabba Sverige, vilket vi såg sommaren 2018, påverkar även vattenleveransen i kommunen. Under varma perioder används mer vatten än vanligt och vattentillgången kan bli begränsad. Under sommaren sjunker också grundvattennivåerna och de fylls inte på förrän höst och vinter. Kapaciteten hos vattenkraftverken är givetvis begränsad för rening och produktion av dricksvatten. Detta ställer krav på tydliga riktlinjer och direktiv från kommunens sida vad som gäller för kommunens vattenförbrukning. Både för långsiktiga och proaktiva informationskampanjer som för mer akuta lägen. Vi vill att vattentillgången i Ockelbo långsiktigt ska säkerställas genom adekvata åtgärder, tillsammans med Gästrike Vatten.

9.4 Öka tillgängligheten för de med funktionsvariation

Alla medborgare har rätt att kunna använda kommunens faciliteter, parker och övriga rumsliga sfärer. Därför är det av största vikt att kommunen arbetar aktivt för att öka tillgängligheten för de som har störst behov av det. Tillgänglighetsanpassning skall i största möjliga mån försöka tillgodoses för medborgarna. Ett arbete med en prioriteringsplan bör snarast tas fram av kommunen.

9.5 Genomför en översyn av trafiksäkerheten

En särskild översyn gällande trafiksäkerheten bör genomföras, i dialog med regionen och Trafikverket, för att identifiera och åtgärda riskfyllda platser eller vägar. Insatser för att öka säkerheten skall göras där behov finns

9.6 Våra förslag

- Kommunen ska intensifiera arbetet för att fler lokaler i kommunen ska anpassas till personer med funktionsvariation genom att kommunen intar en mer aktiv roll i förhållande till fastighetsägare i syfte att bättre tillvarata befintliga och eventuella nya offentliga stöd för lokalanpassning. Detta kan ske genom att statsbidrag som riktas till tillgänglighetsanpassning i sin helhet subventioner strategiskt viktiga tillgänglighetsåtgärder, såväl i kommunala som privata byggnader. Därtill ska en plan tas fram för att identifiera lämplig prioriteringsordning.
- Kommunen ska när det gäller nybyggnation särskilt beakta den lokala byggnadstraditionen och inta ett kulturmiljöperspektiv när det kommer till utformningen den fysiska miljön.
- Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att säkerställa vattentillgången i Ockelbo långsiktigt. I arbetet bör riktlinjer för vattenanvändning ses över i samverkan med relevanta myndigheter.

10. VALNÄMND

Valnämnden har det yttersta ansvaret för att genomföra val och därigenom säkerställa demokratin i Ockelbo kommun. Man ansvarar förutom för de allmänna valen vart fjärde år även för valet till Europaparlamentet vart femte år i maj.

Valnämnden har ett viktigt uppdrag i en kommun som Ockelbo. Detta genom tillhandahålla god tillgång till vallokaler och förtidsröstning för att öka möjligheten till ett högt valdeltagande. Det finns kontraster att ta hänsyn till när det gäller valdeltagande. I valet till riksdagen 2018 var valdeltagandet i kommunen 86,15 procent och var således 1,03 procent mindre än rikssnittet i Sverige för riksdagsvalet som var 87,18 procent.

I valet till Europaparlamentet 2019 var valdeltagandet 45,95 procent vilket är en ökning med 4,20 procent jämfört med valet 2014. Detta är oerhört glädjande då valet till Europaparlamentet många gånger tyvärr nedprioriteras av väljarna. I Sverige var valdeltagandet 55,27 procent vilket för Ockelbo kommun innebär att man ligger 9,32 procent under riksgenomsnittet. Även om en ökning i valdeltagande i Ockelbo är glädjande finns uppenbarligen mer jobb att göra.

Det är viktigt att valnämnden utvärderar deltagandet i de båda valen. Ett högt valdeltagande i riksdagsvalet talar för att tillgången till förtidsröstning och röstning på valdagen varit väl tillgodosedd av kommunen. I kontrast kan man se att valdeltagandet trots en ökning var väldigt lågt i valet till Europaparlamentet. Det kan finnas behov av att se över placering av vallokaler i allmänna valet som i valet till Europaparlamentet för att kunna öka valdeltagandet.

En eventuell förändring av vallokalerna bör vara gemensam för båda valet för att undvika onödig förvirring för väljarna.

Valnämnden får därför i särskilt uppdrag att göra en fördjupad granskning när det gäller placering av vallokaler m.m. för att se vilka insatser som kan behövas för att höja valdeltagandet. I Gävle har man prövat valambassadörer bland unga på skolorna för att upplysa om vikten att rösta för att redan innan myndig ålder påverkar ungarna om vikten att vara med och påverka i en demokrati. Elever som går i högstadiet får inom 3-8 år oftast rösta varför kunskapen kan vara ovärderlig.

11. KOMMUNALA BOLAG

11.1 Ockelbogårdar AB

Ockelbogårdar är ett allmännyttigt bostadsföretag. De tillhandahåller hyresrätter och seniorboenden i kommundelarna Ockelbo, Jädraås, Åmot och Lingbo. Hyresrätterna ska fungera som en kärna i kommunen och vara ett fullt fungerande komplement till marknadens alternativ i form av egna hem. Det är viktigt att kommunens bostäder har en skälig hyressättning och samtidigt hålls efter standardmässigt. Detta för att både vara attraktiva och minska risken för att hyresrätten som boendeform tappar sin status och viktiga roll i kommunen. Människor behöver ibland bostäder utan att betala dyra pengar i kontantinsatser. Dels för att de kan sakna medel och även för att man under kortare boendelösningar inte vill äga sitt boende utan istället nyttja hyresrättens flexibilitet. Vi vill att hyresrätterna skall spridas ut på de olika kommundelarna och inte bara koncentreras till centrum. Kommunen skall verka för att en del av hyresbeståndet, med eftersatt underhåll, ska kunna överlåtas till privata aktörer på marknaden.

Det skall också från kommunens sida finnas en god beredskap för att bygga fler bostäder om befolkningsprognosen från SCB visar sig stämma. Avslutningsvis, då Ockelbogårdar har eftersatt underhåll i fastighetsbeståndet, vill vi undersöka möjligheten till nya ägardirektiv.

11.2 Bionär närvärme AB

Gävle Energi Närvärme AB och Ockelbo Fjärrvärme AB fusionerade 2006 med Bionär Närvärme AB. Älvkarleby Fjärrvärme AB gick därefter ihop med Bionär Närvärme AB under 2009. Bolaget ägs av Gävle Energi, Ockelbo och Älvkarlebys

kommuner. Bolaget har fjärrvärme från biobränsle och fungerar således som ett starkt alternativ till att använda fossila bränslen. Ockelbo kommun äger 24 % av bolaget. Vi ser positivt på bolagets miljöarbete som bedrivs. De verkar för att olje- och elberoendet ska minska, i både små och medelstora värmeanläggningar. Istället skall det ersättas med miljövänligt biobränsle.

11.3 Gästrike vatten

Gästrike vatten ansvarar för drift av det kommunala dricksvattnet i Ockelbo kommun. Dess vattentjänster finansieras via avgifter. Det är kunden i kommunen som betalar. Inga skattepengar används. Det är olika förutsättningar för de fem kommuner som nyttjar Gästrike vattens tjänster. Det är av dessa kommuner en betydligt lägre del av Ockelbos kommuninvånare som är anslutna (36 procent mot mellan 85 till 94 procent i övriga kommuner). En mindre kommun med utspridd bebyggelse har även till exempel mer ledningsnät att sköta än en tätort. Eftersom färre personer samtidigt är med och delar på kostnaden blir kostnaden för Ockelbos invånare högre. Det finns enligt oss fördelar i att effektivisera och underlätta för Ockelbos invånare att investera i att koppla in sig till Gästrike vatten.

11.4 Inköp Gävleborg

Det gemensamma kommunalförbundet Inköp Gävleborg kommer att avvecklas. Bakgrunden är att Gävle kommun beslutade att ansöka om utträde under hösten 2017. Det bör således skapas en ny inköpsorganisation för effektiva och säkra upphandlingar. Genom någon form av samarbete (exempelvis inom ett nytt nätverk), med tydliga och goda strukturer, bör det skapas förutsättningar för Ockelbo att även framgent kunna genomföra upphandlingar säkert och resurseffektivt. Vi ser det som viktigt att ledorden ansvar för våra skattemedel, rättssäkerhet och effektivitet efterlevs i kommunens upphandlingar även i framtiden. Eftersom en stor del av

kommunens verksamhet idag upphandlas från andra kommuner (bland annat kundservice och juridiska tjänster) är det ett område av stor vikt att sköta på ett ansvarsfullt sätt gentemot medborgarna och de tjänster som upphandlas håller en god kvalitet.

11.5 Wij Trädgårdar

Sedan 2018 har Ockelbo kommun tagit över den icke kommersiella delen av Wij trädgårdar. Verksamheten hade dessförinnan gått med förlust under flera år. Vid sidan om ett stöd på 3 miljoner kronor förvärvades Wij för ytterligare 3 miljoner. Under 2019 övertas fastigheter, drift av skötsel och parker mm. Vi ser Wijs trädgårdar som ett positivt inslag i kommunen men att det inte kan ske till vilket pris som helst. Att ta pengar från utbildningssektorn och driva en ekonomiskt icke gynnsam verksamhet är enligt oss inte en försvarbar prioritering. Det kommer på sikt att kunna påverka både personalsituationen och klasstorlekarna. Vår ståndpunkt är därför att kommunen skall verka för att avyttra Wij trädgårdar snarast.

12. KOMMUNALFÖRBUND

12.1 Gästrike återvinnare

Gästrike återvinnare ansvarar för den kommunala avfallshanteringen i Ockelbo och ytterligare fyra medlemskommuner. Totalt berörs 162000 människor när det gäller hushållsavfall.

Det är utifrån vårt perspektiv viktigt att det finns tillgång till lokal återvinning med solida öppettider. Detta för att ge kommunmedborgarna de bästa förutsättningarna att kunna bidra till ett miljöeffektivt och ansvarsfullt återvinningsarbete.

12.2 Gästrike räddningstjänst

Gästrike Räddningstjänst är ett kommunalförbund som ansvarar för räddningstjänsten i Ockelbo och fyra ytterligare kommuner. Gävle och Sandviken har bemanning dygnet runt, Valbo har bemanning på dagtid medan sju stationer (bland annat Ockelbo) har deltidsstationer. I Gävle håller man nu på och bygger en ny stor brandstation.

Sverige har under senare år drabbats hårt av både små och stora bränder. Bränder i form av skadegörelse (bilbränder mm) har ökat kraftigt samtidigt som vi drabbats svårt av ett antal större bränder i både Sverige som regionen. Detta ställer krav på att räddningstjänsten skall finnas tillgänglig i största möjliga mån, ha rätt kompetens och utrustning samt i glesbygd ha välfungerande frivilligorganisationer/räddningsvärn för att säkra upp det behov som finns. Ett underlag och en förberedelse för att kunna hantera större kriser, i form av plötslig större skogsbrand eller dylikt, bör finnas. Vi anser att medborgarnas rätt till trygghet skall tillgodoses i alla delar av kommunen.

13. EKONOMISKA SAMMANSTÄLLNINGAR

13.1 Driftbudget nämnder och styrelse

Nettokostnader (tkr)	2020	2021	2022
Kommunstyrelse	90758	92436	94146
Utbildning och kultur nämnd	138784	139453	140167
Socialnämnd	149555	152802	156063
Revision	695	709	723
Valnämnd	0	0	100
Summa nettokostnader	379792	385400	391199

13.1.1 Driftbudgetramar skillnad mot styrelse

Nettokostnader (tkr)	Styrande 2020	Vår budget 2020
Kommunstyrelse	91008	-250
Utbildning och kulturnämnd	140184	-1400
Socialnämnd	148855	700
Revision	695	0
Valnämnd	0	0
Summa nettokostnader	380742	-950

13.2 Resultatbudget i korthet

Resultatbudgeten är en sammanställning över de kostnader och intäkter som kommunen räknar med för kommande verksamhetsår. Beräkningen leder till ett budgeterat resultat. Kommunens resultat, enligt budget, för 2020 är 950000 kronor.

13.2.1 Tabell: Resultatbudget 2020 och plan 2021-2022

(tkr)	2020	2021	2022
Verksamhetens			
Intäkter	387679	394404	404658
Kostnader	-371380	-377992	-384708
Avskrivningar	-13569	-14201	-14621
Verksamhetens nettokostnader	-384949	-392193	-399329
Skatteintäkter	271180	279044	289926
Slutavräkning	-833	0	0
Generella bidrag	117332	115360	114732
Summa skatter och stadsbidrag	387679	394404	404658
Finansiella intäkter	1100	1100	1100
Finansiella kostnader	-2000	-2000	-2000
Finansnetto	-900	-900	-900
Årets resultat	1830	1311	4429
Resultat i procent av intäkter	0,5%	0,3%	1,1%